

Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta
Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Nezaměstnanost v zemích EU

Jan Raiterman

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jan Raiterman

Podnikání a administrativa

Název práce

Nezaměstnanost v zemích EU

Název anglicky

Unemployment in EU countries

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je provést analýzu nezaměstnanosti ve vybraných zemích Evropské unie.

Metodika

Metodika v části teoretické bude vycházet z ověřených literárních a internetových zdrojů a bude se věnovat vysvětlování důležitých pojmů a ukazatelů. Praktická část bude zaměřena na zkoumání nezaměstnanosti a dalších údajů s ní spjatých za období posledních deseti let. V práci budou použity deskriptivní a komparativní metody zkoumání.

Doporučený rozsah práce

40 – 50 stran

Klíčová slova

nezaměstnanost, zaměstnanost, Evropská unie, trh práce

Doporučené zdroje informací

BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. *Nezaměstnanost. 2., přeprac. a aktualiz. vyd.*
Praha: Grada, 2013, 187 s. ISBN 978-802-4742-823

HOLMAN, R. *Ekonomie*. V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-278-6.

SIROVÁTKA, T. – MAREŠ, P. *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 2003. ISBN 80-210-3048-8.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 ZS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Mansoor Maitah, Ph.D. et Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 29. 11. 2022

prof. Ing. Lukáš Čechura, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 22. 2. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Nezaměstnanost v zemích EU" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2023

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu bakalářské práce prof. Ing. Mansooru Maitahovi, Ph.D. et. Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a vstřícný přístup při vypracovávání práce.

Nezaměstnanost v zemích EU

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá analýzou vývoje nezaměstnanosti a dílčích makroekonomických ukazatelů ve zvolených státech Evropské unie. Vybranými zeměmi jsou Česká republika a Polsko v období 2012 až 2021. Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické.

V teoretické části jsou obecně popsány důležité makroekonomické ukazatele spojené s nezaměstnaností. Obsah vychází z rešerší odborných literatur a postupně je zde popsána zaměstnanost a její politika. Dále pak nezaměstnanost - jak se nezaměstnanost měří, jaké jsou její druhy a dopady na stát a jeho obyvatele. Ve druhé polovině teoretické části se dostaneme k trhu práce a k dalším důležitým ukazatelům, jimiž jsou inflace a hrubý domácí produkt.

V praktické části jsou v krátkosti popsány obě země a následně je provedena analýza vývoje nezaměstnanosti, inflace a HDP u každé země zvlášť. Ve druhé polovině praktické části je provedena finální komparace těchto ukazatelů.

Klíčová slova: nezaměstnanost, zaměstnanost, trh práce, Evropská unie, Česká republika, Polsko, inflace, hrubý domácí produkt, míra nezaměstnanosti

Unemployment in EU countries

Abstract

The bachelor thesis deals with the analysis of unemployment and partial macroeconomic indicators in selected EU countries. The selected countries are the Czech Republic and Poland in the period 2012 to 2021. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical.

In the theoretical part, the important macroeconomic indicators related to unemployment are described in general terms. The content is based on literature searches and refers to employment and its policies in turn. Furthermore, the unemployment is explained - how the unemployment is measured, what are its types and its effects on the state and population. In the second half of the theoretical part, we move to the labour market and the other important indicators such as inflation and gross domestic product.

In the practical part, a brief description of the two countries is provided, followed by an analysis of the evolution of unemployment, inflation and GDP for each country separately. The second half of the practical part presents a final comparison of these indicators.

Keywords: unemployment, employment, labour market, European Union, Czech Republic, Poland, inflation, gross domestic product, unemployment rate

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika práce.....	11
3 Teoretická východiska	12
3.1 Zaměstnanost.....	12
3.1.1 Míra zaměstnanosti	12
3.1.2 Politika zaměstnanosti	13
3.2 Nezaměstnanost.....	14
3.2.1 Měření nezaměstnanosti	14
3.2.2 Druhy nezaměstnanosti	15
3.2.3 Doba trvání a frekvence nezaměstnanosti	18
3.2.4 Dopady nezaměstnanosti	18
3.3 Trh práce	20
3.3.1 Segmentace trhu.....	20
3.3.2 Rovnováha na trhu práce	21
3.3.3 Nabídka práce	22
3.3.4 Poptávka práce	23
3.4 Inflace.....	24
3.4.1 Měření inflace	25
3.5 Phillipsova křivka.....	26
3.6 Hrubý domácí produkt	27
4 Vlastní práce.....	29
4.1 Česká republika	29
4.1.1 Vývoj nezaměstnanosti v ČR v letech 2012 až 2021.....	31
4.1.2 Vývoj inflace v ČR v letech 2012 až 2021	37
4.1.3 Vývoj HDP v ČR v letech 2012 až 2021	39
4.2 Polsko.....	41
4.2.1 Vývoj nezaměstnanosti v Polsku v letech 2012 až 2021	42
4.2.2 Vývoj inflace v Polsku v letech 2012 až 2021.....	47
4.2.3 Vývoj HDP v Polsku v letech 2012 až 2021	49
4.3 Srovnání nezaměstnanosti v ČR a Polsku.....	51
4.4 Srovnání vývoje inflace v ČR a Polsku.....	53
4.5 Srovnání vývoje HDP v ČR a Polsku	54
5 Závěr.....	57

6 Seznam použitých zdrojů 59

Seznam grafů

Graf č. 1 – Rovnováha na trhu práce	21
Graf č. 2 – Nabídka práce	23
Graf č. 3 – Poptávka po práci	24
Graf č. 4 – Původní mzdová Phillipsova křivka	26
Graf č. 5 – Modifikovaná Phillipsova křivka	27
Graf č. 6 – Obecná míra nezaměstnanosti v ČR v letech 2012 až 2021	31
Graf č. 7 – Vývoj inflace v ČR v letech 2012 až 2021	39
Graf č. 8 – Vývoj HDP v ČR v letech 2012 až 2021	41
Graf č. 9 – Obecná míra nezaměstnanosti v Polsku v letech 2012 až 2021	46
Graf č. 10 – Vývoj míry inflace Polska v letech 2012 až 2021	49
Graf č. 11 – Vývoj HDP v Polsku v letech 2012 až 2021	51
Graf č. 12 – Srovnání nezaměstnanosti v ČR a Polsku	53
Graf č. 13 – Srovnání vývoje inflace v ČR a Polsku	54
Graf č. 14 – Srovnání vývoje HDP v ČR a Polsku	56

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Nástroje politiky zaměstnanosti	14
--	----

1 Úvod

V současnosti můžeme považovat nezaměstnanost za celospolečenský problém, jenž se dotýká v menší či větší míře každé země. Práce, jako jedna ze základních hodnot člověka, bez níž by nebyl schopný uspokojovat své základní potřeby a vést důstojný život, tvoří nesmírně důležitou roli v životě lidí. S vyšší mírou nezaměstnanosti vzniká problém nejen pro stát, ale i lidi, kteří se ocitnou v roli nezaměstnaných. Proto nelze považovat nezaměstnanost za pouhý ekonomický problém, ale i za psychosociální. Nezaměstnanost se dotýká stále častěji ekonomicky aktivních obyvatel. Je pak na aktivní a pasivní politice zaměstnanosti, aby zmírnila dopady ztráty zaměstnání a následně pomohla lidem s nalezením nového pracovního místa.

Tématem bakalářské práce je srovnání nezaměstnanosti ve vybraných zemích EU, zvolil jsem Českou republiku a Polsko. Důvodem jsou nejen společné hranice, ale také fakt, že se jedná o země Visegrádské čtyřky (V4 - Česká republika, Polsko, Maďarsko, Slovensko). Jejím prvotním záměrem v době založení v roce 1991 byla hlavně integrace těchto zemí do Evropské unie a přechod od totalitního režimu k demokracii. ČR a Polsko spojuje nejen geografická poloha, ale i kulturně-historický vývoj, od kterého se odráží i fungování jejich ekonomik po pádu komunistického režimu. V dnešní době je cílem V4 hlavně koordinace postupu a vystupování vůči EU jako společenství, které vznáší své názory a postoje¹.

V teoretické části práce si nejdříve představíme pojem zaměstnanost a rozdíl mezi aktivní a pasivní politikou zaměstnanosti. Dále nás bude zajímat stěžejní téma bakalářské práce, a to nezaměstnanost. Představíme si, jak se nezaměstnanost měří, jaké rozlišujeme druhy, co je příčinou nezaměstnanosti a jaké jsou její dopady. Ve druhé polovině teoretické části se budeme zabývat trhem práce. Jakým způsobem ho můžeme rozdělovat a také to, že se jedná o prostor, kde se střetává nabídka práce s poptávkou. Pro pochopení celé problematiky nezaměstnanosti a následné praktické části bakalářské práce je nesmírně důležité vědět, co je inflace a hrubý domácí produkt. Tím se zabývá 4. kapitola teoretické části.

Praktická část práce se zaměřuje na problém nezaměstnanosti a její analýzu v každé zemi zvlášť, tzn. v České republice i Polsku, a to v rozmezí let 2012-2021. Ve stejném časovém horizontu je dále v obou zemích zkoumán vývoj inflace a hrubého domácího produktu. Následně dojde ke komparaci předešlých zjištění o nezaměstnanosti, inflaci a HDP v těchto zemích a vyhodnocení, do jaké míry se nezaměstnanost ve vybraných zemích liší, či shoduje.

---

¹ <https://www.mpsv.cz/zakladni-informace-o-visegradske-skupine>

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza nezaměstnanosti ve vybraných zemích Evropské unie – v České republice a Polsku v časovém horizontu deseti let, v letech 2012 až 2021. Dílčím cílem je ve stejném období také analýza dalších makroekonomických ukazatelů v těchto zemích a následné komparativní analýza.

2.2 Metodika práce

Práce se skládá ze dvou částí, teoretické a praktické. Ke zpracování teoretické části byla použita rešerše z odborných literatur. V první polovině teoretické části je jako první vysvětlen pojem zaměstnanost a její politika, která se dělí na aktivní a pasivní. Dále je vysvětlen pojem práce, hlavní pojem - nezaměstnanost, u níž jsou následně popsány její druhy, doba trvání a frekvence, dopady a v neposlední řadě také to, jak se nezaměstnanost měří. V druhé polovině teoretické části je popsán trh práce a další makroekonomické ukazatele – inflace a hrubý domácí produkt.

V praktické části je provedena analýza vývoje míry nezaměstnanosti, vývoje míry inflace a následně vývoje HDP ve vybraných zemích v časovém období 2012 až 2021. Data týkající se České republiky byla čerpána z českého statistického úřadu, u Polska z Eurostatu a Polského statistického úřadu. V první polovině praktické části byla použita deskriptivní metoda zkoumání, u každé země je popsán postupný vývoj všech tří ukazatelů jednotlivých letech. Ve druhé polovině byla použita komparativní metoda, při které se s pomocí grafů porovnávaly sledované země Česká republika a Polsko v rámci vývoje míry nezaměstnanosti, inflace a hrubého domácího produktu. Následně byly zjištěné rozdíly ve vývoji u jednotlivých ukazatelů náležitě popsány.

3 Teoretická východiska

3.1 Zaměstnanost

Pojem zaměstnanost zahrnuje všechny osoby ve věku 15 let a starší, většinou bydlící na konkrétně sledovaném území, které v průběhu sledovaného období pracovaly minimálně hodinu za mzdu, plat či jinou odměnu, nebo v práci nebyly, ale měly k zaměstnání formální vztah. Hlavním kritériem, abychom se řadili mezi zaměstnané, je zapojení se do jakékoliv odměňované pracovní aktivity, ať už pro uspokojení vlastních potřeb nebo zajištění důstojné existence. To, jestli pracovní činnosti těchto osob měly trvalý, dočasný, sezonní nebo příležitostný charakter a zda současně studovaly, pobíraly nějaký důchod atd., nehraje roli a není to rozhodující (ČSÚ, 2022).

Mezi zaměstnané osoby můžeme tedy zahrnovat všechny placené zaměstnance i všechny zaměstnané ve vlastním podniku (podnikatelé) a OSVČ. Za zaměstnané se také považují profesionální příslušníci armády a osoby na mateřské dovolené, které ovšem před nástupem pracovaly. Naopak mezi zaměstnané se neřadí osoby na mateřské dovolené, které před nástupem nepracovaly, nebo osoby na rodičovské dovolené. Ty pobírají, sociální dávku, která je vyplácena všem, bez ohledu na jejich předchozí aktivitu (ČSÚ, 2022).

3.1.1 Míra zaměstnanosti

Pojem míra zaměstnanosti nám říká, do jaké míry lze využívat dostupné pracovní síly. Její výpočet je stanovený jako podíl zaměstnaných osob a počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva v produktivním věku 15 až 64 let.

Následný vzorec pro výpočet vypadá takto:

$$\text{míra zaměstnanosti} = \frac{\text{počet zaměstnaných osob}}{\text{počet ekonomicky aktivního obyvatelstva}} * 100$$

Míra zaměstnanosti je z krátkodobého hlediska citlivá na ekonomický cyklus, naopak z dlouhodobého je výrazně ovlivněna vládní politikou týkající se vysokoškolských vzdělání nebo podpory příjmů a politikou, která ulehčuje a pomáhá najít práci znevýhodněným skupinám a ženám (OECD, 2023).

3.1.2 Politika zaměstnanosti

Hlavním cílem politiky zaměstnanosti, jež je součástí hospodářské politiky státu, je dosažení rovnováhy mezi nabídkou práce a poptávkou po práci. Jedním z dalších cílů může být produktivní využití pracovních sil a jistota zaměstnání pro obyvatelstvo. Politika zaměstnanosti by se dala nazvat jako jakýsi soubor opatření, díky kterému jsou vytvářeny podmínky pro dynamickou rovnováhu na trhu práce (Brčák a kol., 2014).

Aktivní politika zaměstnanosti

Aktivní politika zaměstnanosti má za cíl nastavit rovnováhu na trhu práce, a to tím způsobem, že snižuje nezaměstnanost, respektive podporuje zaměstnanost odstraňováním nevýhodných podmínek pro cílové skupiny obyvatelstva. Dala by se označit jako souhrn opatření vedoucích k zajištění maximální možné úrovně zaměstnanosti. Aktivní politiku zaměstnanosti zabezpečuje především Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) a úřady práce (Kolman, 2008).

Aktivní politika zaměstnanosti:

- podporuje sociálně-ekonomický rozvoj v regionech,
- snižuje finanční náročnost státního rozpočtu na pasivní politiku,
- zabezpečuje informační a zprostředkovatelské služby,
- obsahuje kvalifikační a rekvalifikační programy,
- pomáhá rizikovým skupinám obyvatelstva,
- poskytuje finanční podporu a poradenskou činnost začínajícím podnikatelům,
- nabízí možnost veřejně prospěšných prací,
- poskytuje příležitost zaměstnávání sebe sama.

(Jírová, 1999 s. 30)

Pasivní politika zaměstnanosti

Pasivní politika zaměstnanosti spočívá ve vytváření sociálně přijatelných podmínek pro dočasně nezaměstnané a v hmotném zabezpečení uchazečů o práci za účelem snížení sociálního a ekonomického dopadu na jednotlivce i na celou společnost. Z toho vyplývá, že potřeba pasivní politiky je zřejmá, na druhou stranu bývá i z dobrých důvodů kritizována, protože pokud jsou podmínky nárokování odměn příliš štedré, dochází k určité demotivaci při hledání nové práce (Brčák a kol., 2014).

Tabulka č. 1 – Nástroje politiky zaměstnanosti

Aktivní politika zaměstnanosti	Pasivní politika zaměstnanosti
veřejné služby zaměstnanosti (úřady práce, agentury zprostředkování práce, poradenství apod.)	finanční podpora v nezaměstnanosti
příprava na práci (např. kvalifikační programy)	možnost odchodu do předčasného důchodu
programy pro mladé nezaměstnané, absolventy a pro handicapované osoby	
podpora vytváření nových pracovních míst a začínajících podnikatelů	

Zdroj: Brčák a kol., 2014

3.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost by se obecně dala nazvat jako stav, ke kterému dochází, pokud je na trhu práce vyšší poptávka než nabídka. Také můžeme mluvit o stavu, kdy se v ekonomice nacházejí osoby, jež nejsou v pracovním poměru a ani samy nepodnikají. Je nutné si uvědomit, že mezi nezaměstnané osoby nepatří pouze ti, kteří nejsou v pracovním poměru a nepodnikají. Nezaměstnané můžeme rozdělit ještě do čtyř níže uvedených skupin. Ti, již nesplňují ani jednu z níže uvedených vlastností, jsou označováni jako zaměstnaní nebo ekonomicky neaktivní (Brčák a kol., 2014):

- 15letí a starší,
- bez práce - nebyli v pracovněprávním vztahu, ani nezaměstnávali sebe sama,
- hledající aktivně práci - registrovaní na úřadu práce, hledají práci přímo ve firmách, využívají inzerce a podnikající jiné aktivní kroky k nalezení práce,
- připravení aktivně nastoupit do práce - jsou během referenčního období připraveni nastoupit okamžitě nebo do 14 dnů.

(Brčák a kol., 2014)

3.2.1 Měření nezaměstnanosti

Nejdříve je potřeba vymezit určité kategorie obyvatelstva, aby bylo nezaměstnanost vůbec možné kvantifikovat. Nezaměstnanost zahrnuje lidi v tzv. produktivním věku, což je

podle Brčáka a kol. (2017) věk od ukončení povinné školní docházky do odchodu do důchodu. V této skupině dále rozlišujeme zaměstnané a nezaměstnané. Zaměstnaní a nezaměstnaní tvoří dohromady tzv. ekonomicky aktivní obyvatelstvo (pracovní sílu). Zbytek obyvatel v produktivním věku, kteří práci nemají a ani ji z různých důvodů nehledají, řadíme do kategorie ekonomicky neaktivních.

Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti se řadí mezi důležité makroekonomické ukazatele. Podle ekonomické teorie vyjadřuje procentuální podíl počtu nezaměstnaných na počtu ekonomicky aktivním obyvatelstvu neboli zaměstnaných a nezaměstnaných. Nikoli na ekonomicky neaktivních lidech, mezi které řadíme např. děti nebo důchodce.

Nezaměstnanost se měří ukazatelem míry nezaměstnanosti, který má následující vzorec:

$$u = \frac{U}{U + E} = \frac{U}{L} * 100 [\%]$$

kde (u) je samotná míra nezaměstnanosti vyjádřená v %, (U) je počet nezaměstnaných osob a (L) pracovní síly. Pracovní síly se skládají, jak můžeme ve vzorci vidět, ze součtu zaměstnaných osob (E), kteří zaměstnání mají, a z nezaměstnaných osob (U), které práci aktivně hledají. Tyto dvě skupiny označujeme, jak je zmíněno v předešlém odstavci, jako ekonomicky aktivní obyvatelstvo.

V neposlední řadě je důležité zdůraznit, že určitá míra nezaměstnanosti je obvyklou a naprosto přirozenou součástí každého tržního hospodářství. Je označována jako přirozená míra nezaměstnanosti.

Přirozená míra nezaměstnanosti je míra, při které jsou síly působící na snižování nebo zvyšování cenové a mzdové inflace vyrovnané. Při takové míře nezaměstnanosti je inflace stálá, tudíž nevykazuje tendenci ke snižování nebo zvyšování. Přirozená míra nezaměstnanosti může být také považována za takovou míru nezaměstnanosti, při které je počet nezaměstnaných nižší nebo roven počtu volných pracovních pozic (Jírová, 1999).

3.2.2 Druhy nezaměstnanosti

Druhů nezaměstnanosti je několik a třídí se podle určitých kritérií. Z hlediska příčiny vzniku nezaměstnanosti rozlišujeme nezaměstnanost:

- frikční,
- strukturální,
- cyklická,
- sezonní.

Dle dalších kritérií je dále rozlišována nezaměstnanost dobrovolná a nedobrovolná, dlouhodobá a krátkodobá, či nezaměstnanost skrytá.

Frikční nezaměstnanost

Frikční nezaměstnanost vzniká v důsledku neustálého pohybu na trhu práce. Lidé zcela přirozeně opouštějí svá zaměstnání a hledají nová. V běžné praxi hledání nové práce zabere nějaký čas, ať už z důvodu nedokonalých informací týkajících se volných pracovních míst, nebo proto, že lidé ihned nepřijmou první pracovní místo, které je jim nabízeno, a čekají na více pracovních nabídek, aby měli z čeho vybírat. Frikční nezaměstnanost vzniká také díky lidem, kteří teprve vstupují do zaměstnání (studenti) nebo se do něj vracejí (ženy po mateřské dovolené).

Jak z textu vyplývá, frikční nezaměstnanost je naprosto přirozená a je složkou přirozené míry nezaměstnanosti (Brčák a kol., 2010).

Strukturální nezaměstnanost

Strukturální nezaměstnanost vzniká z důvodu strukturálních změn v ekonomice, jelikož některá odvětví se rozvíjejí a expandují, zatímco jiná odvětví, resp. firmy naopak upadají a zmenšují se. Tyto strukturální změny zapříčiňují, že poptávka po některých profesích klesá, zároveň ovšem poptávka po jiných profesích roste.

Strukturální nezaměstnanost zpravidla trvá déle než frikční, jelikož propuštěná část zaměstnanců z upadajících firem se při hledání nového zaměstnání v expandujících oblastech, musí tzv. requalifikovat na danou profesi. Stejně jako frikční nezaměstnanost, je strukturální nezaměstnanost přirozenou součástí každé ekonomiky a oba druhy jsou považovány za dobrovolnou nezaměstnanost (Holman, 2011).

Cyklická nezaměstnanost

Cyklická nezaměstnanost je na rozdíl od dvou předešlých druhů hlavním důvodem nedobrovolné nezaměstnanosti. Cyklická nezaměstnanost vzniká, když je celková poptávka po práci nízká ve všech pracovních odvětvích. Také by se dalo říci, že ekonomika prochází fází

celkového hospodářského poklesu. Lidé, kteří byli propuštěni v jednom odvětví, nemůžou najít zaměstnání v jiných oborech, protože právě celková poptávka po práci klesá všude a zasahuje téměř všechna povolání. Tento druh nezaměstnanosti může trvat až několik měsíců, dokud poptávka po práci opět nezačne růst (Jírová, 1999).

Sezonní nezaměstnanost

Sezonní nezaměstnanost je spojena s nějakým typickým obdobím (sezonou) a vzniká v důsledku kolísání poptávky po práci, právě v těchto sezonách. Je obvyklá především pro cestovní ruch, zemědělství, stavebnictví apod. Sezonní nezaměstnanost je považována za součást frikční nezaměstnanosti proto, že se také podílí na přirozené míře nezaměstnanosti (Brčák a kol., 2014).

Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost

Dobrovolná nezaměstnanost je definována příkladem, kdy nezaměstnaná osoba hledá zaměstnání, ale požaduje vyšší finanční ohodnocení, než je aktuální průměrná mzda na trhu. Výše a délka trvání dobrovolné nezaměstnanosti záleží na alternativních možnostech nezaměstnaných. Například na podporách v nezaměstnanosti: Pokud jsou nízké a doba udělování krátká, je dobrovolná nezaměstnanost malá, protože logicky jsou nezaměstnaní nuceni k tomu, aby si v co nejkratší době novou pracovní pozici našli (Holman, 2011).

Opakem je nezaměstnanost nedobrovolná. Nezaměstnaná osoba hledá práci za takovou mzdu, která na trhu práce převládá, dokonce by byla schopna přijmout i zaměstnání s nižším platovým ohodnocením, nicméně ji nemůže najít. Horší psychické dopady na nezaměstnaného má nedobrovolná nezaměstnanost. Nedobrovolně nezaměstnaný si na rozdíl od dobrovolně nezaměstnaného zaměstnání nevybírání a chce přijmout práci za průměrnou mzdu, ale nedaří se mu to. Zatímco dobrovolně nezaměstnaný pracovní pozice odmítá a hledá lepší příležitosti, které jsou více přibližují jeho představám. Dalším, ne úplně pozitivním, důsledkem nedobrovolné nezaměstnanosti je, že může zasáhnout osoby, které nemají dostatek jiných možností, protože je pro ně rekvalifikace na jinou profesi náročná (Holman, 2011).

Dlouhodobá a krátkodobá nezaměstnanost

Podle Eurostatu (2020) dlouhodobá nezaměstnanost označuje počet obyvatel, kteří jsou bez práce a aktivně zaměstnání hledají nejméně jeden rok. Naopak krátkodobá nezaměstnanost se řeší, když je období kratší než jeden rok.

Krátkodobá nezaměstnanost je relativně méně vážný problém, obzvlášť ta, která trvá pouhých několik týdnů. Pro určité obyvatele může krátkodobá nezaměstnanost znamenat ekonomickou nebo psychickou zátěž, musíme ji však chápat jako nevyhnutelný jev, který jde ruku v ruce s vývojem ekonomiky.

Naopak v případě dlouhodobé nezaměstnanosti mohou začínat působit na nezaměstnaného člověka i jeho rodinu nežádoucí sociální důsledky, dále může nepříznivě ovlivnit psychiku nezaměstnaného (ztráta kvalifikace nebo sebeúcty). Dlouhodobá nezaměstnanost může ovlivnit také případné zaměstnavatele - mohou si na nezaměstnaného vytvořit kritický názor: Uchazeč je dlouho nezaměstnaný, nemá tedy takovou chuť a motivaci pracovat, snižuje se jeho kvalifikace apod. Proto je dlouhodobá nezaměstnanost občas registrována jako jakýsi signál pro zaměstnavatele, že se jedná o nevhodného kandidáta (Jurečka a kol., 2017).

Skrytá nezaměstnanost

Skrytá nezaměstnanost, jak už napovídá samotný název, se z různých důvodů vyhýbá statistickým šetřením. Patří sem nezaměstnané osoby, které z důvodu neschopnosti přizpůsobit se požadavkům v zaměstnání (disciplína, podřízení se autoritě, zodpovědnost atd.) ani práci nehledají nebo se o ni neucházejí. Druhým příkladem je nezaměstnanost v zemích s velkým podílem zemědělství, kde je nadbytek pracovníků skryt schopností půdy tyto pracovní síly uživit (Jurečka a kol., 2017).

3.2.3 Doba trvání a frekvence nezaměstnanosti

Doba trvání nezaměstnanosti je stanovena průměrnou délkou období, kdy je člověk vedený jako nezaměstnaný. Záleží nejen na strukturálních charakteristikách trhu práce, ale i cyklických faktorech neboli momentálním stavu ekonomického cyklu (Jírová, 1999).

Frekvence nezaměstnanosti je určena číslem, kolikrát je pracovník nezaměstnaný za určité období. To se odvíjí od vývoje a kolísání poptávky po zboží a službách, ze které je zároveň odvozena i poptávka po práci (Jírová, 1999).

3.2.4 Dopady nezaměstnanosti

V základním rozdělení jsou dopady nezaměstnanosti rozděleny do dvou skupin, a to konkrétně na dopady ekonomické a sociální.

Ekonomické dopady

Dle Brčáka a kol. (2014) ekonomické dopady nezaměstnanosti představují:

- ztrátu produkce,
- ztrátu kvalifikace pracovníků,
- vyšší výdaje na podporu nezaměstnanosti,
- nižší daňové příjmy.

Úplná ztráta nebo postupné snižování produkce jsou způsobeny nevyužitím zdrojů výrobního faktoru práce. Tedy úroveň produktu nedosahuje možné a potřebné úrovně. Dalším negativním ekonomickým důsledkem nezaměstnanosti může být případná ztráta kvalifikace pracovníků, kteří jsou součástí zdrojů ekonomického růstu.

Jakmile je vyšší nezaměstnanost, stát vyplácí vyšší finanční podpory osobám, které vyhovují podmínkám čerpání podpory. Tím je zatížen státní rozpočet. Daňové příjmy souvisejí s výší platu zaměstnaných obyvatel a ziskem firem neboli právnických osob. Propouštěním zaměstnanců a redukováním produkce se stát o příjmy připravuje. Následně jsou snižovány i příspěvky na sociální politiku a zdravotní pojištění. Nezaměstnané osoby přirozeně omezují spotřebu, tak mohou být nižší i příjmy z ostatních daní (Brčák a kol., 2014).

Sociální dopady

Dle Brčáka a kol. (2014) se sociální dopady rozdělují na dva základní okruhy: dopady na **jednotlivce** a na **společnost**.

Když osoba přijde o zaměstnání, může to u některých jedinců vyvolat různé psychické potíže, které se následně projevují nejen na zdravotním stavu, ale na klimatu v rodině. lidé mohou trpět depresemi, myšlenky se ubírají směrem, kam by neměly. Při dlouhodobé nezaměstnanosti se nezaměstnanost stává sociálním problémem, který má za následky nárůst chudoby jedinců, s čím může souviset i vyšší kriminalita, alkoholismus, narkomanie apod. Vysoká míra nezaměstnanosti působí velký tlak na společnost, nespokojenost vede k demonstracím (Brčák a kol., 2014).

3.3 Trh práce

Trh práce je místo, kde potenciální zaměstnanci nabízejí svou pracovní sílu a zaměstnavatelé se po této síle poptávají a hledají tak nové zaměstnance. Trh práce se neustále mění, některé pracovní pozice zanikají, a naopak nové podle potřeby vznikají. Je to prostor, který je také ovlivňován státem a jeho tržní politikou. V následujícím textu se budeme zabývat tím, co to vůbec práce je, jaká je přesná definice trhu práce, zda ho můžeme nějak rozdělovat, co je nabídka a poptávka práce.

Podle Buchtové a kol. (2013) je práce jednou z nejdůležitějších podmínek důstojné existence člověka. Nejenže mu zajišťuje materiální prospěch, ale díky ní má pocit společenské užitečnosti, seberealizace, vlastního růstu.

Trh práce je prostor, na němž jsou kupovány i prodávány výrobní faktory, mezi které řadíme práci, kapitál, půdu a přírodní zdroje. Dochází zde ke střetávání poptávky, nabídky a ceny jako na kterémkoliv jiném trhu výrobků či služeb (Jurečka a kol., 2013). Ovšem u trhu práce můžeme mluvit o určité zvláštnosti, kterou Jurečka a kol. (2013, s. 246) popsali následovně: *“Nositelem “práce” je lidská bytost se svými biologickými a psychickými charakteristikami a lidskými právy. To je jeden z důvodů, proč je trh práce objektem vládní (státní) intervence, a to zejména v podobě pracovního zákonodárství.”*

Obchodní operace, které probíhají na trhu práce z výše uvedeného důvodu výrazně odchyľují od transakcí prováděných na trhu služeb a výrobků. Tomu, kdo prodává nebo nabízí služby či výrobky, víceméně nezáleží na tom, jak s tím zákazník naloží nebo na co budou služby využity. Naopak tomu, kdo prodává práci, velice záleží na tom, v jakém prostředí bude práce vykonávána, a to jak technickém, tak i sociálním (Jurečka a kol., 2013).

3.3.1 Segmentace trhu

Trh práce není pouze jeden, ale existuje celá řada dílčích trhů, které se liší na základě rozdílností lidí, jejich schopnostmi a predispozicemi, geografickými podmínkami atd. Tomuto jevu, který zkoumá odlišnosti trhů práce, se říká segmentace trhu, kdy na každém z těchto různých dílčích trhů existuje vlastní poptávka, nabídka a cena (Jurečka a kol., 2013).

Základní rozdělení je na trh primární a sekundární. Primární trh nám nabízí nejen lepší pracovní příležitosti, ale i možnost profesionálního růstu společně s vyšším příjmem a jistotou

zaměstnání. Sekundární trh naopak přináší nižší prestiž s nízkými požadavky na kvalifikaci, s čímž souvisejí i nižší platové ohodnocení a vyšší nejistota zaměstnání (Jírová, 1999).

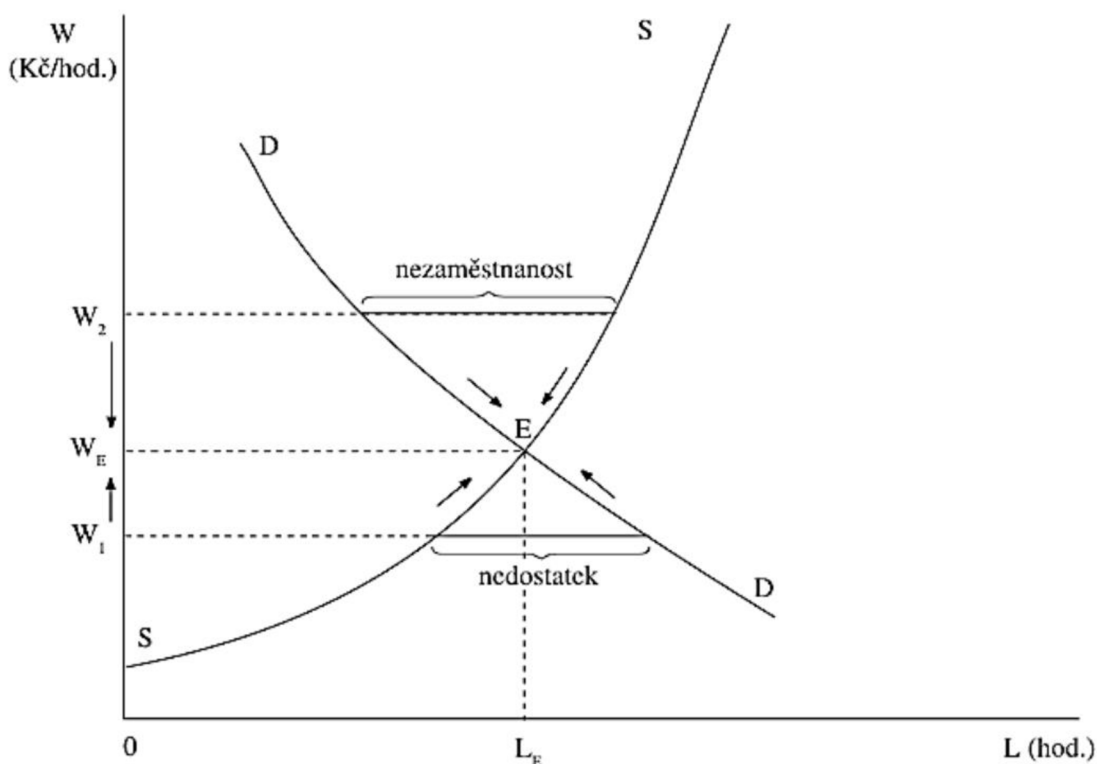
Druhé rozdělení podle Jírové (1999) je na externí a interní pracovní trh. Externí trh práce zahrnuje území celého státu a střetávají se zde uchazeči o zaměstnání, kteří nabízejí svoji kvalifikaci a schopnosti, a firmy nabízející volné pracovní pozice. Interní trh na druhé straně představuje volná pracovní místa uvnitř jednotlivých firem. Interní pracovníci jsou umisťováni na tato místa, což mohou stávající zaměstnanci brát jako motivaci.

3.3.2 Rovnováha na trhu práce

Rovnováha na trhu práce nastává, když se střetává poptávka po práci a nabídka práce, mluvíme o tzv. vyčištění trhu práce. Je poptáváno i nabízeno rovnovážné množství práce. Vše nám popisuje obrázek č. 2, kdy poptávka po práci (D) má klesající charakter vzhledem ke mzdové úrovni (W) (sazbě) a naopak nabídka práce (S) vykazuje rostoucí charakter, čímž je zapříčiněna vyšší mzdová sazba (Brčák, 2014).

V situaci, kdy je nižší mzdová sazba (W_1), je vyšší poptávka firem po práci (nedostatek pracovních sil). Pokud ale je mzdová sazba vyšší (W_2) než rovnovážná (W_E), tím méně budou firmy poptávat práci a dochází tak ke vzniku nezaměstnanosti. (Holman, 2011).

Graf č. 1 – Rovnováha na trhu práce

Zdroj: Holman, 2011, s. 271

V situaci, kdy lidé při dané mzdové sazbě odmítají pracovat, mluvíme o dobrovolné nezaměstnanosti. Za nedobrovolně nezaměstnané označujeme naopak ty, kteří se snaží najít volné pracovní místo, ale nedaří se jim (Brčák a kol., 2014).

3.3.3 Nabídka práce

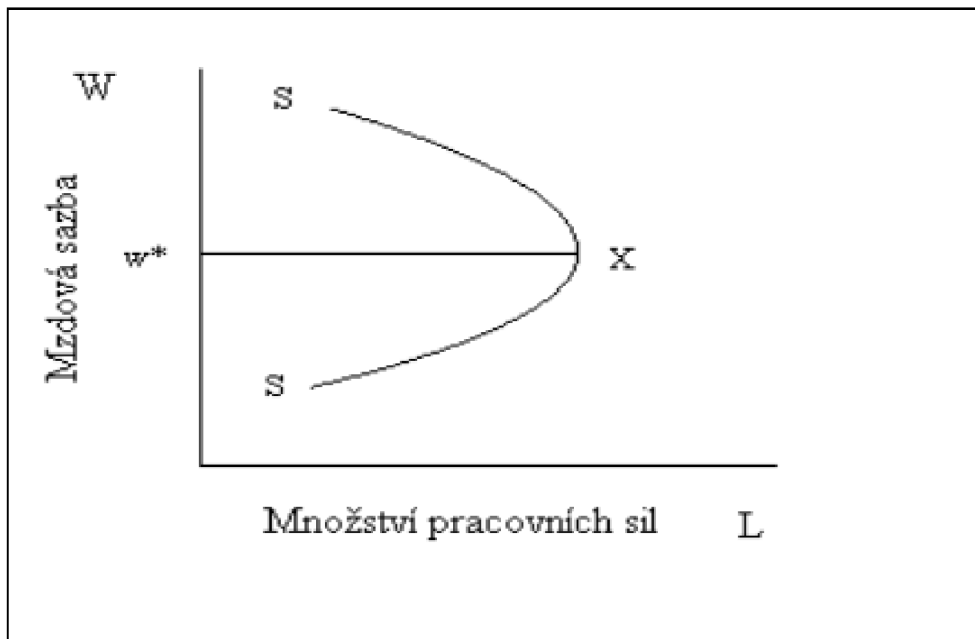
“Nabídkou práce se miní počet pracovníků, které má ekonomika k dispozici, nebo počet hodin odpracovaných při výdělečné činnosti v továrnách, na farmách a v jiných podnicích, ve vládě nebo neziskových institucích” (Jírová, 1999 s. 8).

Nabídka pracovních sil na trhu práce je závislá jak na výši reálné mzdy, tak na újmě člověka z práce, tedy obětování vlastního volného času. To by se dalo vysvětlit tak, že spotřebitel porovnává užitek ze svého volného času s užitekem, který získává z výrobků a služeb nakoupených za vlastní mzdu, již získá právě obětováním svého volného času. S navýšením mzdové sazby se ovšem spotřebiteli mění volba mezi těmito užítky (Jírová, 1999).

Nabídka práce není chápána jako počet nabídek pracovních pozic ze strany zaměstnavatelů, nýbrž jako projevení schopnosti a zájmu pracovat z druhé strany, tedy ze strany domácností nebo jednotlivců. Nabídka se určuje dle specifických kritérií, jedním z nich je počet obyvatel (práceschopného obyvatelstva), délka pracovní doby atd. (Blažek, 1996).

Křivka na obrázku č. 2 ukazuje, že s růstem mzdové sazby do bodu X nabízí spotřebitel více svého volného času, tedy více práce, protože každá další hodina práce představuje větší důchod, ze kterého plyne větší užitek z výrobků a služeb. Tato teorie odpovídá tzv. substitučnímu efektu. Naopak při překročení bodu X, tedy vyšší mzdové sazby, si můžeme všimnout, že dochází k omezení nabídky práce, spotřebiteli se zvyšuje reálný důchod a může si dovolit více volného času. Toto je tzv. důchodový efekt (Jírová, 1999).

Graf č. 2 – Nabídka práce

Zdroj: Jírová, 1999, s. 8

Jírová (1999) uvádí následující rozhodující faktory nabídky práce:

- reálné mzdy (současné i očekávané)
- jmění,
- mimopracovní příjmy,
- demografický vývoj,
- míra ekonomické aktivity obyvatelstva,
- úroková míra,
- společenské tradice.

3.3.4 Poptávka práce

Poptávka po práci není, jak by si spousta lidí mohlo myslet, stav, kdy uchazeči o práci hledají zaměstnání a firmy ho nabízejí, naopak poptávka je vytvářena přímo firmami jakožto budoucími zaměstnavateli (Jurečka a kol., 2013).

Stejně jako poptávka po ostatních výrobních faktorech je poptávka po práci “poptávkou odvozenou”, která záleží na poptávce spotřebitelů po výrobcích a službách, jež se právě prací vyrábějí. U firmy jde o to, v jakém je postavení na pracovním trhu, jaké cíle a požadavky má stanovené a jaké technologické postupy při výrobě využívá (Jírová, 1999).

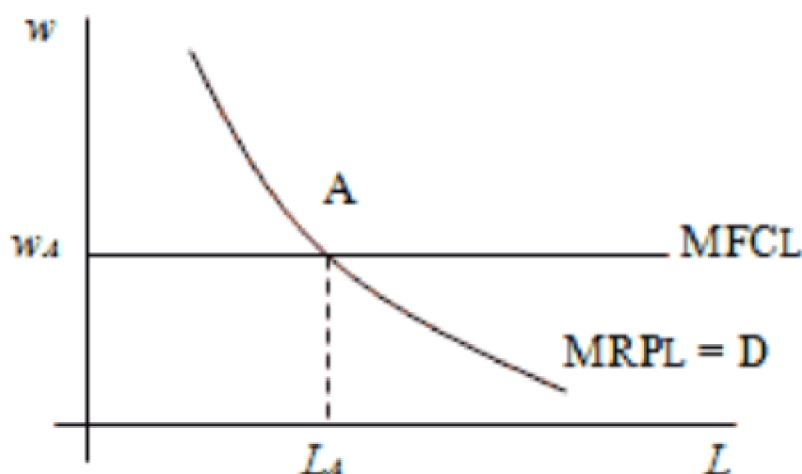
Hlavním cílem firem je maximalizace zisku, proto nabírá množství práce, při kterém se příjem z mezního produktu práce (MRP_L) vyrovnává s mezními náklady na práci (MFC_L) neboli mzdovou sazbou (w) (Macáková a kol., 2005).

$$MRP_L = MFC_L = w$$

Příjem z mezního produktu práce je stanoven jejím mezním fyzickým produktem a cenou produktu, který vyrábí. Z toho vyplývá, že příjem z mezního produktu práce vyjádříme vynásobením mezního produktu práce a cenou produktu (Jurečka a kol., 2013). To vyjadřuje následující vzorec:

$$MRP_L = MPP_L * P$$

Graf č. 3 – Poptávka po práci

Zdroj: Macáková a kol. 2005, s. 161

3.4 Inlace

Inlace je podle Holmana (2011) definována jako nárůst cen, který má za následek zmenšování kupní síly peněz, nikoliv kupní síly lidí. “Inlace zmenšuje množství výrobků a služeb, které si můžeme koupit za peněžní jednotku, ale nezmenšuje množství zboží a služeb, které si můžeme koupit za svůj důchod” (Holman, 2011, s. 526). Inlace zároveň se zvyšováním cen za zboží a služby zvyšuje také mzdy, nájemné, úroky a ceny ostatních výrobních faktorů.

S inflací úzce souvisejí i další pojmy, jako je například cenová stabilita nebo deflace. Cenová stabilita je stav, kdy cenová hladina neroste, ale ani neklesá. Deflace je opak inflace. Mluvíme tedy o situaci, kdy dochází k poklesu cen, které mají za následek zvyšování kupní síly peněz. Dalšími, už méně “známými” pojmy, jsou akcelerující inflace (zvyšování míry inflace), dezinflace (snižování míry inflace), stagflace (stagnace ekonomiky) a slumpflace, což je kombinace poklesu reálného produktu a růstu cen (Jurečka a kol., 2017).

3.4.1 Měření inflace

Inflace je v praxi obvykle měřena pomocí cenových indexů, a to jsou nejběžněji index spotřebitelských cen CPI, index cen výrobců (PPI) a implicitní cenový deflátor (IPD).

Index spotřebitelských cen CPI

Tento cenový index nám ukazuje změnu statků a služeb nakupovaných domácnostmi. Ve své podstatě se jedná o srovnání nákladů na pořízení spotřebního koše zboží a služeb v běžném roce a v roce stálém (stanoveném jako rok výchozí). Spotřební koš zahrnuje služby a zboží potravinářské i nepotravinářské. Každý koš je založen na konkrétních zvycích domácností v určitých zemích (Brčák a kol., 2014).

Hodnota koše se počítá vynásobením daného množství zboží nebo služby jeho cenou v daném období. Překročí-li výsledná hodnota indexu hranici 100, cenová hladina se zvedla a probíhá inflace. Index spotřebitelských cen se tedy vyjadřuje podle následujícího vzorce:

$$CPI = \frac{\sum Q_0 * P_1}{\sum Q_0 * P_0} * 100$$

Q0..... spotřební koš v základním (výchozím) období

P0..... ceny statků ve spotřebním koši v základním (výchozím) roce

P1..... ceny statků ve spotřebním koši v běžném roce, kde vývoj ceny měříme

(Jurečka a kol., 2017)

Index cen výrobců PPI

Index cen výrobců je dle Brčáka a kol. (2014) nazývaný také jako index velkoobchodních cen. Je velice podobně strukturovaný jako předchozí index CPI a měří vývoj

cen surovin, polotovarů i hotových výrobků v konkrétních odvětví. Index PPI oznamuje budoucí změny v inflaci, tzn. očekávanou inflaci v dalším období (Brčák a kol., 2014).

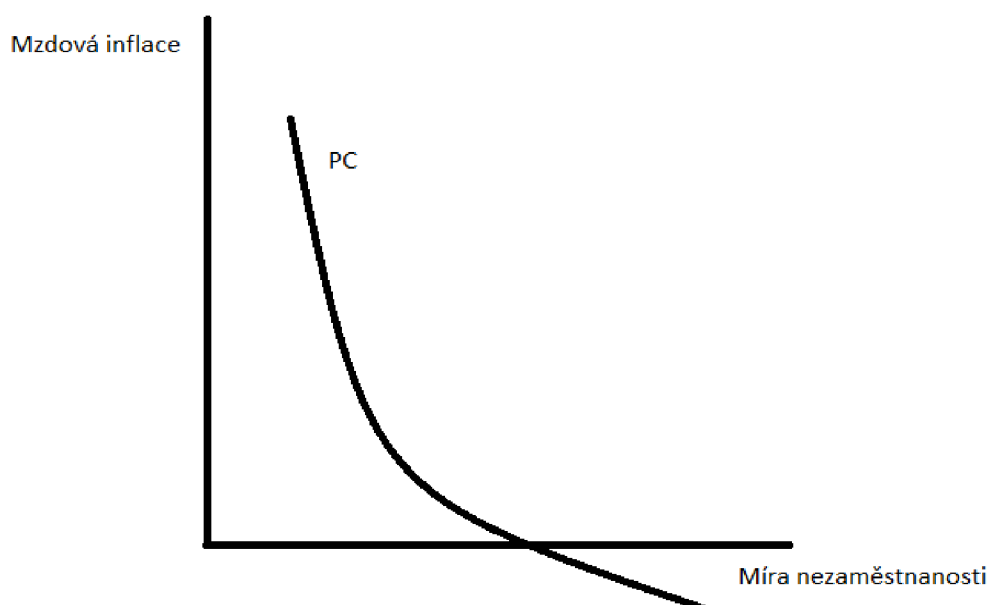
Implicitní cenový deflátor IPD

Implicitní cenový deflátor se používá pro přepočítání nominálního HDP na jeho reálnou hodnotu. Deflátor je nekomplexnější ukazatel inflace, protože na rozdíl od ostatních indexů obsahuje ceny všech statků, ze kterých je složený HDP. Na druhou stranu v mnoha případech je až moc komplexní, například při zjišťování vlivu inflace na obyvatele nepotřebujeme vědět, jaký je růst cen kombajnů, proto máme k dispozici ostatní indexy. Deflátor se zjišťuje podílem HDP v cenách běžného roku, cenami HDP roku minulého (Holman, 2011).

3.5 Phillipsova křivka

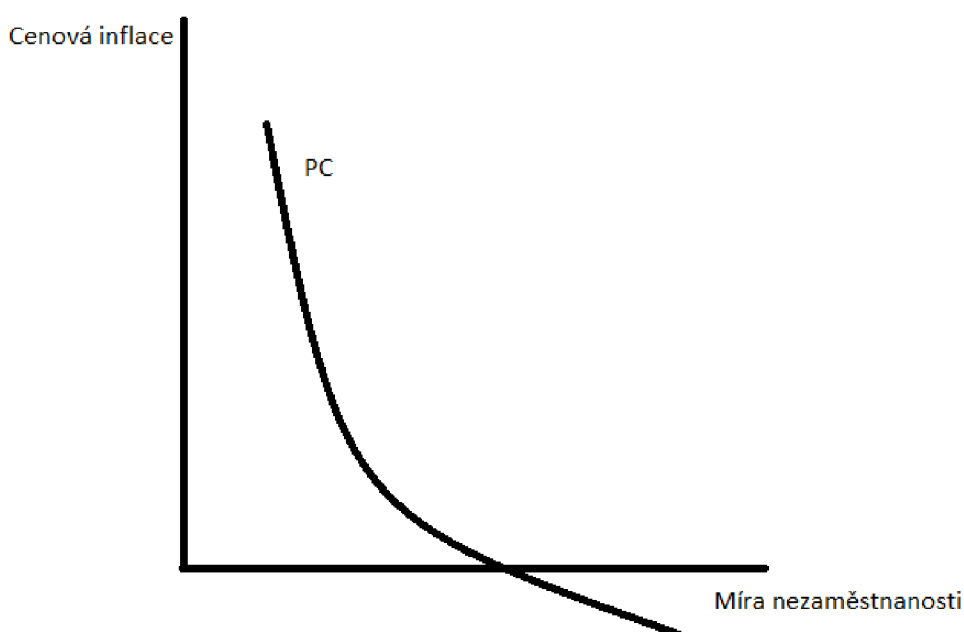
Původní mzdová Phillipsova křivka znázorňuje vztah mezi mírou nezaměstnanosti a mírou růstu peněžních nominálních mezd (mírou mzdové inflace). Tento inverzní vzájemný vztah formuloval poprvé novozélandský ekonom A. W. Phillips v roce 1958, který ho vyvodil z podstaty zkoumání chování mezd ve Velké Británii. Z toho vyplývá, že čím nižší je míra nezaměstnanosti, tím vyšší je míra růstu mezd neboli míra mzdové inflace (Brčák a kol., 2010).

Graf č. 4 – Původní mzdová Phillipsova křivka

V 60. letech 20. století byla původní verze křivky pozměněna ekonomy P. A. Samuelsonem a R. M. Solowem, kteří míru růstu peněžních nominálních mezd (míru mzdové inflace) zaměnili za míru růstu cenové hladiny (míru cenové inflace). Z toho tedy vznikla modifikovaná verze Phillipsovi křivky, která udávala vztah mezi mírou růstu cenové hladiny (inflace) a mírou nezaměstnanosti. Z grafu můžeme opět jednoznačně vidět, že s rostoucí mírou inflace přichází nízká míra nezaměstnanosti a naopak (Brčák a kol., 2010).

Graf č. 5 – Modifikovaná Phillipsova křivka

Zdroj: vlastní zpracování

3.6 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt je základním makroekonomickým ukazatelem, který se používá pro určení výkonnosti ekonomiky. Vyjadřuje v peněžních jednotkách hodnotu finální produkce vytvořené za dané období (obvykle jeden rok) výrobními faktory, působícími na určitém území (státě). Laicky by se dalo říct, že HDP je peněžní vyjádření, kolik statků a služeb bylo vyprodukováno na určitém území bez ohledu na vlastnictví či původ kapitálu. U výrobních faktorů se tedy sleduje jejich působení na území státu, ne to, kdo je jejich vlastníkem (Brčák a kol., 2014).

Hrubý domácí produkt se dá vypočítat třemi metodami: produkční (výrobní), výdajovou a důchodovou metodou.

Produkční metodou se hrubý domácí produkt počítá jako součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých odvětví, institucionálních sektorů a čistých daní na produkty, ty ale nejsou zohledněny podle odvětví či sektorů. Hrubá přidaná hodnota se vyjadřuje jako rozdíl mezi hodnotou produkce a meziproduktem (Brčák a kol., 2014).

$$HDP = \text{hodnota produkce} - \text{meziprodukt} + \text{daně z produktů}$$

Výdajová metoda se počítá jako součet spotřebních výdajů domácností (C) a tvorby hrubého kapitálu neboli investic firem (I). Hodnota produkce je znázorněna pomocí vládních nákupů služeb a statků (G). Je zde také zohledněn import a export. Import statků a služeb (M), jakožto výdaje na produkci, která byla vyprodukována v zahraničí, je třeba odečíst. Naopak hodnota exportu statků a služeb (X), jakožto vývoz produkce do zahraničí, je přičtena. Rozdílem mezi exportem a importem získáváme tzv. čistý export (NX) (Brčák a kol., 2014).

$$HDP = C + I + G + NX$$

$$HDP = C + I + G + X - M$$

$$NX = X - M$$

Důchodovou metodou se hrubý domácí produkt vypočítá jako suma prvotních důchodů za národní hospodářství celkem. Jde vlastně o součet důchodů jednotlivých ekonomických subjektů. Na důchodovou metodu můžeme pohlížet jako na nákladovou metodu, tedy jako pohled na tok všech nákladů firem (Brčák a kol., 2014).

$$HDP = \text{mzdy a platy (včetně ostatních náhrad zaměstnanců)} + \text{zisky firem} \\ + \text{renty} + \text{čisté úroky} + \text{amortizace} + \text{nepřímé daně} - \text{subvence}$$

Dle Brčáka a kol. (2014) subvence znázorňují transferové příjmy, proto je potřeba je z HDP odstranit (odečíst), protože neodráží hodnotu vyprodukovaných služeb a statků.

4 Vlastní práce

4.1 Česká republika

Česká republika je vnitrozemským státem ležícím ve střední části Evropy. Vznik samostatné České republiky se datuje k 1.1. 1993 rozdělením tehdejšího Československa. Jedná se o jeden z menších států Evropy o rozloze 78 866 km², s počtem obyvatel okolo 10,5 mil. Státní hranice sdílí se čtyřmi státy: na severu s Polskem (761,8 km), na východě se Slovenskem (251,8 km), na jihu s Rakouskem (466,3 km) a na západě s Německem (810,3 km). Dle článku číslo 1 ústavy, je Česká republika jednotný, svrchovaný a demokratický stát založený na účtě k právům a svobodám člověka a občana. Jedná se o parlamentní republiku v čele s prezidentem. Zákonodárná moc přísluší parlamentu a výkonnou moc vykonává vláda České republiky.²

Po pádu komunistického režimu v roce 1989 začalo obnovování pluralitní demokracie a došlo k mnohým reformám uvnitř státu. V roce 1991 se ještě tehdejší Československá republika stala součástí Visegrádské čtyřky (V4), kam patří i Maďarsko a Polsko. Hlavním cílem tohoto uskupení bylo podpořit vstup a integraci států bývalého sovětského bloku do západních struktur.³ V roce 1993 vznikla samostatná Česká republika, v roce 1999 vstoupila do NATO a v roce 2004 se stala platným členem Evropské unie.

Trh práce a jeho segmenty

Česká republika má na trhu práce zastoupení ve všech segmentech: průmysl, služby, zdravotnictví, instituce, sociální služby, zemědělství. Aktuální míra nezaměstnanosti se pohybuje okolo 2,2 % a průměrná hrubá mzda činí 39 859 Kč.

Zemědělství

Zemědělství, společně s lesnictvím a rybnářstvím, řadíme do primárního sektoru hospodářství. V České republice je zemědělství výrazně ovlivněno přírodními podmínkami a z celkové plochy státu je určeno 53 % pro zemědělské účely. Když se podíváme na podíl lidí pracujících v zemědělství, zjistíme, že se každým rokem snižuje. V roce 2012 pracovalo v

---

² <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/o-ceske-republice>

³ <https://icv.vlada.cz/cz/tema/visegradska-skupina-1991---2011-81123/tmplid-560/>

primárním sektoru 156,5 tis. lidí (ČSÚ, všps 4, 2012), v roce 2014 to bylo již 144,1 tis. (ČSÚ, všps 4, 2014) a aktuálně v roce 2022 mluvíme už jen 130,6 tis. lidí (ČSÚ, všps 4, 2022). Nejvíce osob zaměstnaných v odvětví v zemědělství najdeme v Jihomoravském kraji, poté Středočeském a Jihočeském, dále také na Vysočině a v Pardubickém kraji (job-hub.cz, zemědělství ČR).

Průmysl

Průmysl, sekundární sektor hospodářství, má v České republice dlouholeté zastoupení a zahrnuje tak poměrně velkou část zaměstnaných osob. Členíme jej na těžební zpracovatelský, energetický (těžký) a spotřební (lehký). Pod zpracovatelský průmysl spadají výrobní prostředky, tedy hutnictví, strojírenství a elektrotechnika. Naopak do spotřebního průmyslu řadíme potravinářský, nábytkářský, oděvní nebo polygrafický průmysl. V České republice mají největší zastoupení hutnické a strojírenské firmy (automobilový průmysl), které vykazují i největší počty zaměstnanců v průmyslu. Aktuálně v sektoru průmysl pracuje 1 890,9 tis. lidí (ČSÚ, všps 4, 2022), což je o něco málo více než bylo v roce 2012, kdy mluvíme o 1 862,7 tis. lidí (ČSÚ, všps 4, 2012). V odvětvích průmyslu z důvodu modernizace, digitalizace a robotizace nastává problém nedostatku kvalifikovaných pracovních sil. S tím souvisí změna vzdělávacích systémů, i nutná rekvalifikace stávajících zaměstnanců, redukování pracovních míst s rutinní prací. Digitalizace a robotizace je nutná a nevyhnutelná, zavádění automatizovaných linek nejen pomůže s problémem nedostatku pracovních sil, ale také udrží Českou republiku na trhu a dojde ke zvýšení její konkurenceschopnosti.⁴

Služby

V sektoru služeb, tedy terciárním sektoru, kam řadíme nejen obchod, ale i zdravotnictví, vzdělání, služby informační, správní, vládní, pojišťovací, pracuje největší podíl zaměstnanců (job-hub.cz, služby ČR). Aktuálně v roce 2022 v sektoru služeb pracovalo 3 166,5 tis. osob. V České republice řadíme mezi nejvýznamnější z tohoto sektoru: telekomunikaci, obchod a maloobchod, gastro služby a turistiku, zdravotnictví, školství, realitní kanceláře atd. Když se podíváme na počty zaměstnaných v terciárním sektoru, každým rokem se zvyšovaly. V roce 2012 mluvíme o 2 897,2 tis (ČSÚ, všps 4, 2012), v roce 2014 to bylo 2 964,3 tis. osob (ČSÚ, všps 4, 2014) a v roce 2020. V době koronavirové krize, která zasáhla ekonomiky všech států

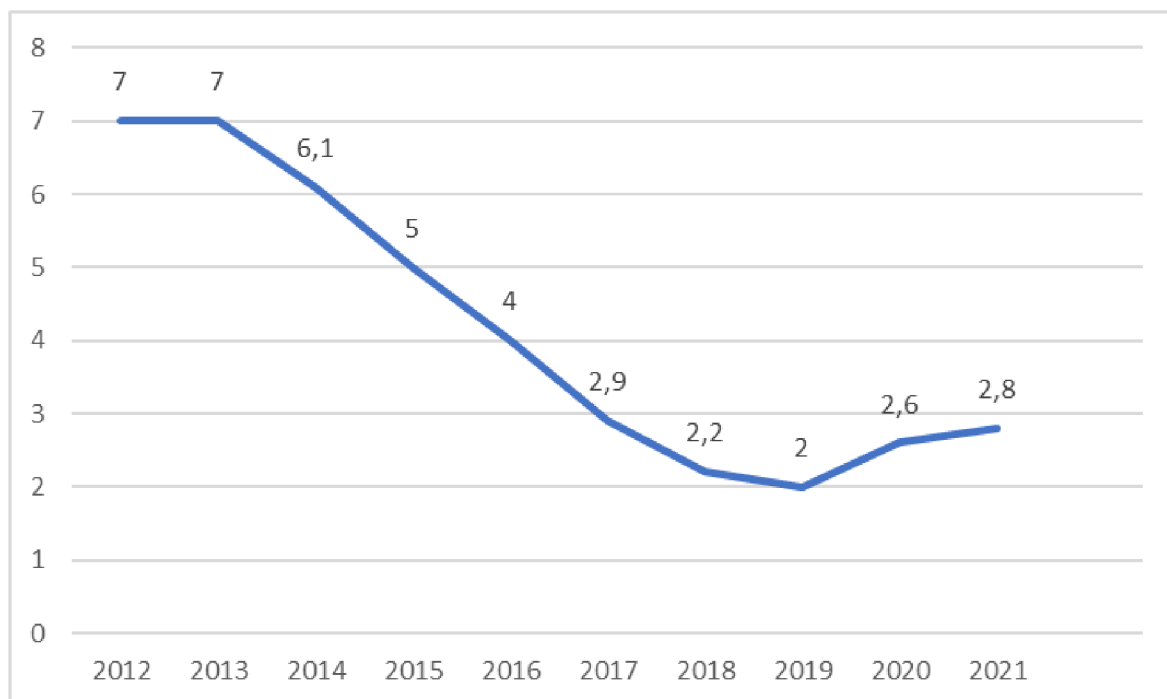
⁴ <https://www.job-hub.cz/informace-o-trhu-prace/segment/zemedelstvi>

a zastavila jejich růst, můžeme mluvit o delší stagnaci až úpadku růstu v sekci služeb, v tomto sektoru pracovalo 3 142,6 tis. lidí (ČSÚ, všps 4, 2020).

4.1.1 Vývoj nezaměstnanosti v ČR v letech 2012 až 2021

V níže uvedeném grafu je znázorněn postupný vývoj obecné míry nezaměstnanosti dle Českého statistického úřadu, který čerpal údaje z výběrového šetření pracovních sil (VŠPS). V první řadě je třeba zmínit události ještě před rokem 2012, které měly významný vliv na nadcházející roky. Jedná se o globální hospodářskou krizi v roce 2008, kvůli níž v následném roce 2009 zaznamenala česká ekonomika propad o 4,5 %, poté v letech 2010 a 2011 přišlo malé zlepšení, ale na úplné zotavení to byla krátká doba a firmy tak neměly čas k úplnému vzpamatování. Proto v roce 2012 přišel znovu pád do tzv. recese, což je období poklesu ekonomiky, o 1,2 %. Toto období bylo tehdy považováno za nejtěžší v historii a takový propad české ekonomiky způsobil, že se v tehdejší době pohyboval stát o 2,7 % pod hospodářským vrcholem, který byl zaznamenán v roce 2008 před první recesí.⁵

Graf č. 6 – Obecná míra nezaměstnanosti v ČR v letech 2012 až 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2022

⁵ <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1112232-cesko-zaziva-nejhorsí-recesi-v-historii>

Rok 2012

S výše zmíněnou recesí šel také ruku v ruce vzestup nezaměstnanosti. Obecná roční míra nezaměstnanosti se za rok 2012 pohybovala okolo 7 %, což bylo o 0,3 % více než v roce 2011. V prvním čtvrtletí roku 2012 se počet nezaměstnaných osob zvedl o zhruba 15,6 tisíce oproti poslednímu čtvrtletí roku minulého. Trvale nízkou míru nezaměstnanosti vykazovaly osoby s vysokoškolským vzděláním (2,5 %) a osoby se středoškolským vzděláním zakončeným maturitou (5,2 %). Naopak se nezaměstnanost zvyšovala u lidí se středoškolským vzděláním bez maturity (8,2 %) a u lidí se základním vzděláním (28,4 %). Z těchto údajů je patrné, že ke konci roku 2011 docházelo k propouštění právě v posledních dvou zmíněných skupinách s nižším vzděláním (ČSÚ, všps 1, 2012). Ve zbytku roku 2012 se meziročně zvýšil počet zaměstnaných osob, a to především díky nárůstu lidí na pozici podnikatelů, včetně pomáhajících příslušníků z rodin. Ve druhém čtvrtletí byl nárůst o 37,8 tisíce, ve třetím o 12,7 tisíce a ve čtvrtém o 6,9 tisíce osob oproti stejným obdobím roku 2011. Tento meziroční růst zaměstnanosti ale nečekaně doprovázel i růst nezaměstnanosti. Mezičtvrtletní srovnání v roce 2012 ukázalo stále narůstající trend, bylo to především ovlivněno navyšováním počtu nezaměstnaných osob. To také dokázalo zvýšení obecné míry nezaměstnanosti ve čtvrtém čtvrtletí o 0,7 procentního bodu oproti předešlému roku (ČSÚ, 2012).

Rok 2013

První čtvrtletí roku 2013 se neslo dále v duchu předcházejícího roku, tedy nárůstu zaměstnanosti, ale také nezaměstnanosti. Počet nezaměstnaných se oproti poslednímu čtvrtletí roku 2012 ještě zvýšil, konkrétně o 2,1 tisíce osob, a meziročně to bylo o 23,5 tisíce osob, v mužské populaci o 9,6 tisíce a v ženské o 13,9 tisíce osob. Obecná míra nezaměstnanosti vystoupala na hodnotu 7,5 %. Celkově se první čtvrtletí roku 2013 dalo popsat zvýšením zaměstnanosti, a to především v terciárním sektoru služeb, jelikož přes dlouhodobý růst nezaměstnanosti, se průměrný počet zaměstnaných zvedl o 13,3 tisíce osob ve srovnání se 4. čtvrtletím roku 2012 (ČSÚ, všps 1, 2013). Zbytek roku 2013 se nezaměstnanost nepatrně snižovala nebo spíše stagnovala, ale naopak stoupala zaměstnanost. Míra zaměstnanosti dosáhla ve čtvrtém čtvrtletí na hodnotu 68,3 %, jednalo se o nejvyšší úroveň od roku 1998. Tento nárůst byl způsobený větším využíváním částečných úvazků – především matkami při návratu do zaměstnání. Dalším krokem, který přispíval k růstu zaměstnanosti, bylo posouvání

hranice pro odchod do starobního důchodu (ČSÚ, všps 4, 2014). Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2013 zůstala stejná jako v roce předchozím, a to 7 % (ČSÚ, 2023).

Rok 2014

Rok 2014 byl počátečním rokem, kdy se nezaměstnanost konečně začala snižovat a došlo k celkovému oživení české ekonomiky. Nadále stoupala i míra zaměstnanosti, která nepřetržitě rostla již třetí rok za sebou. Na konci roku 2014 bylo registrováno 541,9 tisíce uchazečů o zaměstnání, což bylo o 54,9 tisíce méně než na konci roku 2013. Míra nezaměstnanosti klesla o 0,9 procentního bodu na hodnotu 6,1 %. Pokles nezaměstnanosti zaznamenalo všech 77 okresů v republice, největší hlásily okresy Jeseník (13,6 %), Klatovy (13,1 %), Prachatice (13 %) a Jindřichův Hradec (12,8 %). Snížení nezaměstnanosti bylo důsledkem celkového oživení průmyslu, včetně stavebnictví, lesnictví, zemědělství apod., a vytvoření tzv. Plánu ke zvýšení zaměstnanosti, který byl realizován Ministerstvem práce a sociálních věcí. Jednalo se o sedmibodový plán zformovaný za účelem pomoci vytvořit nová pracovní místa pro lidi, kteří zaměstnání aktivně hledají. Obsahoval např. opatření “Zaměstnej sám sebe. Buď OSVČ.”, ve kterém Úřad práce ČR nabízel příspěvky v rozmezí 40–80 tisíc Kč osobám, které se rozhodly podnikat jako osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ), ovšem za splnění daných podmínek.⁶

Rok 2015

V roce 2015 pokračoval trend poklesu nezaměstnanosti, když se obecná míra nezaměstnanosti meziročně opět snížila, a to na hodnotu 5 %, což bylo o 1,1 % méně než v roce 2014 a jednalo se o ještě větší pokles než mezi roky 2013 a 2014. Meziroční rozdíl se také výrazně projevil v počtu uchazečů o zaměstnání. V pololetí roku 2015 se pohyboval na hodnotě 451,4 tisíce osob, což bylo o 85,8 tisíce osob méně než v pololetí předchozího roku. Největší podíl na tom měl opět sekundární sektor (průmysl), ve kterém zaměstnanost meziročně stoupla o 24,9 tisíce osob. Ve čtvrtém čtvrtletí obecná míra nezaměstnanosti dokonce klesla pod 5 % a s hodnotou 4,5 % dosáhla osmiletého minima, společně s Německem se jednalo o nejnižší míru nezaměstnanosti v celé Evropské unii (ČSÚ, všps 4, 2016).

---

⁶ <https://www.mpsv.cz/documents/20142/848077/anal2014.pdf/b065f784-ba34-a828-2671-800c1eb49dbe>

Rok 2016

V roce 2016 se obecná míra nezaměstnanosti snížila o 1 procentní bod na hodnotu 4 %. Společně s ní také po delší době meziročně klesla míra nezaměstnanosti na všech úrovních vzdělání. Během prvního pololetí byla zaznamenána trvale nízká míra nezaměstnanosti u absolventů vysokých škol (1,7 %) a středních škol zakončených maturitou (2,8 %). Překvapivě výrazně se míra nezaměstnanosti snížila u absolventů středních škol bez maturity a osob vyučených o 1,5 p. b. (4,2 %). Ve skupině lidí se vzděláním základním však vysoká míra nezaměstnanosti stagnovala (20,9 %) (ČSÚ, všps 2, 2017). Ve druhém pololetí nezaměstnanost stále mírně klesala a zaměstnanost stoupala. Míra zaměstnanosti vyrostla na 72,9 % a jednalo se o nejvyšší hodnotu v historii samostatné České republiky. Podíl na tom měl sekundární a terciární sektor. V sekundárním sektoru se zvýšil počet pracujících ve zpracovatelském průmyslu (o 38,6 %), zatímco v terciárním sektoru se zaměstnanost zvýšila v odvětví dopravy, skladování a vědeckých a technických činnostech (ČSÚ, všps 4, 2017).

Rok 2017

Obecná míra nezaměstnanosti se v roce 2017 snížila opět o 1,1 procentního bodu na hodnotu pouhých 2,9 %. Nejvíce se v meziroční komparaci míra nezaměstnanosti snížila ve třech krajích, konkrétně v Karlovarském (o 3,1 %), Moravskoslezském (o 2,1 %) a Zlínském (o 1,9 %). V tomto roce se také výrazně snížila míra nezaměstnanosti u osob se základním vzděláním (o 8,4 % ve čtvrtém čtvrtletí), ale celková hodnota se stále držela na vysoké úrovni (10,1 %). V roce 2017 byl také zaznamenán nárůst počtu zaměstnaných osob ve věku 40–54 let (o 77,1 tisíce) a ve věku 60 let a starších (o 35,4 tisíce) (ČSÚ, všps 4, 2018).

Rok 2018

V roce 2018 se stále více projevovala síla a pozitivní směr české ekonomiky, protože průměrný počet zaměstnaných opět stoupl, sice ne tak rychle jako v minulém roce, ale bylo to pouze o dvě desetiny pomaleji, přesně tedy o 1,4 %, v reálném čísle se jednalo o 72,2 tisíce zaměstnaných osob. O 41,5 tisíce se také zvýšil počet zaměstnaných žen, jejich celkové zastoupení mezi zaměstnanými tvořilo 44,3 %. V oblasti státu došlo k největšímu nárůstu zaměstnanosti v Praze (o 20,9 tisíce) a ve Středočeském kraji (o 13,4 tisíce). Míra nezaměstnanosti v roce 2018 dosáhla úrovně 2,2 % a meziročně se snížila o 0,7 %. S mírou

nezaměstnanosti se snížil i celkový počet nezaměstnaných, a to o 17,7 tisíce osob oproti minulému roku (ČSÚ, všps 4, 2019).

Rok 2019

Rok 2019 přinesl rekordně nízkou míru nezaměstnanosti, ve srovnání s rokem 2018 klesla o 0,2 procentního bodu na pouhé 2 %. V průběhu roku se stále vytvářela nová pracovní místa a jejich nabídka byla vyšší než počet nezaměstnaných. Na konci roku počet volných pracovních míst činil 341 tisíc, což bylo meziročně o 16,6 tisíce více. Naopak průměrný počet nezaměstnaných se meziročně snížil o 0,4 p. b. na 2,8 %. Výrazně opět stoupla zaměstnanost v terciárním sektoru, a to o 17,2 tisíce osob. Nejvíce se počet zvýšil v odvětví dopravy, zdravotní a sociální péče, stravování, ubytování a pohostinství. Naopak v primárním sektoru se počet zaměstnaných snížil o 10,7 tisíce osob, zatímco v sekundárním sektoru (průmysl a stavebnictví) se zaměstnanost v porovnání s minulým rokem držela na stejných hodnotách (ČSÚ, všps 3, 2019).

Rok 2020

Se začátkem roku 2020 svět zasáhla pandemie COVID-19, která se podepsala na ukončení trendu meziročního poklesu nezaměstnanosti v ČR. Obecná míra nezaměstnanosti poprvé od roku 2011 opět stoupla, a to o 0,6 procentního bodu na hodnotu 2,6 %. Jednalo se o relativně přijatelný nárůst, neboť s propadem ekonomiky se počítalo s mnohem vyšší hodnotou. Míra nezaměstnanosti zůstala na tak přijatelné hodnotě hlavně proto, že nenastal přesun zaměstnaných osob do pozice nezaměstnaných. Většina zaměstnaných na kratší úvazky (ženy) odešla mimo pracovní sílu a dále si aktivně práci nehledali, tím se stali ekonomicky neaktivními, kteří nejsou ve výpočtu míry nezaměstnanosti zahrnováni (viz kapitola Míra nezaměstnanosti). Dalším důvodem, který omezil drastický propad zaměstnanosti, byla vládní opatření. Konkrétně program Antivirus, jehož hlavním cílem byla podpora zaměstnanců kompenzací mzdy. Nižší nárůst míry nezaměstnanosti v pandemii také závisel na velmi dobrém stavu českého trhu práce v posledních letech. Jak je zmíněno v kapitolách o předešlých letech, Česká republika měla obecnou míru nezaměstnanosti na historickém minimu a v prvním čtvrtletí roku 2020 byla nezaměstnanost dokonce nejnižší z celé Evropské unie. Stejně tak počet volných pracovních míst čerpal z vysokých čísel z minulých let, ale i přes pokračující pandemii

se tvořila nová pracovní místa, až na menší výkyv při první pandemické vlně (březen až květen 2020).⁷

Rok 2021

Rok 2021 byl stále ovlivněn koronavirovou pandemií, obecná míra nezaměstnanosti se zvýšila o 0,2 p. b. na hodnotu 2,8 %. Nejhuře na tom byl Moravskoslezský kraj s mírou nezaměstnanosti 4 %, dále Karlovarský (3,8 %) a Ústecký (3,5 %). Naopak nejnižší míra byla v kraji Jihočeském (1,1 %). Ačkoliv celková míra nezaměstnanosti v ČR vzrostla, v porovnání se zeměmi EU se pořád jednalo o jednu z nejnižších hodnot. Na tom se stále podílel vládní program Antivirus, který od začátku pandemie podpořil přes milion pracovních míst. Tehdejší ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová o programu pronesla: *“Vývoj na trhu práce ukazuje, jak důležitá je v době krize efektivní ochrana pracovních míst. Antivirus je právem odbory, zaměstnavateli i ekonomy považován za nejúspěšnější vládní nástroj v době koronavirové epidemie.”*⁸ Po přísných opatřeních a lockdownech se na trh práce opět vrátily ženy se zaměstnáním na kratší úvazky. Meziročně se počet žen na trhu práce zvýšil o 32,5 tisíce, naproti tomu počet mužů stoupl zhruba o třetinu (o 10,5 tisíce). V sekundárním sektoru zaměstnanost klesla především ve zpracovatelském průmyslu (o 27,1 tisíce osob), v primárním sektoru počet víceméně stagnoval a v terciárním sektoru se počet zaměstnanců zvýšil nejvíce v oboru vzdělávání (o 30 tisíc osob).

Z předchozích kapitol zabývajících se vývojem nezaměstnanosti v letech 2012–2021 lze jednoznačně zjistit, proč v dnešní době patří Česká republika k jednomu ze států s nejnižší mírou nezaměstnanosti. Od globální hospodářské krize v roce 2008 a následných recesích v ČR v letech 2009 a 2012 šla česká ekonomika pořád vzhůru a nabírala na síle. Postupně rostla zaměstnanost a nezaměstnanost naopak klesala. Z toho důvodu a s tak silným základem na trhu práce Česká republika také následně zvládla další krizi v podobě koronavirové pandemie a k 1.9. 2022 byla zemí s nejnižší mírou nezaměstnanosti v celé Evropské unii.

---

⁷ https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Covid-na-ceskem-trhu-prace/

⁸ https://www.mpsv.cz/documents/20142/2061970/07_05_2021_TZ_nezamestnanost_duben.pdf/

4.1.2 Vývoj inflace v ČR v letech 2012 až 2021

Míra inflace znázorněná v grafu č. 7, která je vyjádřena nárůstem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen, udává hodnotu v procentech, která říká, jak se za poslední rok změnila průměrná cenová hladina oproti průměru v minulém roce (ČSÚ, 2023).

V prvním zkoumaném roce 2012 byla průměrná míra inflace 3,3 %, jednalo se o třetí nejvyšší hodnotu ve zkoumaném období deseti let. Oproti roku 2011 se hodnota zvedla o 1,4 p. b. Na nárůstu inflace v roce 2012 měl největší podíl měsíc leden, kdy hodnota spotřebitelských cen meziročně stoupla o 3,5 %. Ceny rostly především v odvětvích potravin, nealkoholických nápojů, bydlení (zemní plyn, vodné, stočné), dopravy (pohonné hmoty) a ubytování. Růst cen byl způsobený zvýšením snížené sazby DPH z 10 % na 14 %, nejvíce se projevil právě ve výše zmíněných odvětvích. Po zbytek roku se vývoj cen nijak zvlášť nezměnil a spíše stagnoval na hodnotách stanovených lednem (ČSÚ, leden, 2012). V roce 2013 dosáhla průměrná míra inflace hodnoty 1,4 %, jednalo se o nejnižší úroveň od roku 2009. Meziročně tedy došlo ke snížení o 1,9 procentního bodu. Cenová hladina potravin se sice stále držela na stejných hodnotách, občas i mírně stoupla, ale snížení cenového růstu měl na svědomí pokles cen v odvětvích pošty a telekomunikace, kde ceny mobilních telefonů byly o 18,2 % nižší. O 3,7 % se také snížily ceny přístrojů a spotřebičů pro domácnost (ČSÚ, prosinec, 2014).

Rok 2014 navázal na předchozí rok v trendu snižování míry inflace. Navíc velmi výrazně, když se první měsíc v roce zvýšily ceny pouze o 0,1 %, a to byl nejnižší meziměsíční lednový přírůstek od roku 1993. Oproti prosinci roku 2013 se jednalo o snížení cenového růstu o 1,2 %. Od ledna byl zrušen regulační poplatek za pobyt v nemocnici, což vedlo ke snížení cen v oblasti zdraví. Dále byl poprvé od vzniku samostatného státu zaznamenán pokles cen v odvětvích bydlení, vody, energie a paliva. Paradoxně tyto skupiny v minulých letech míru inflace zvedaly. Výrazně klesly ceny energií. Konkrétně cena elektřiny se snížila o 10,3 % a cena zemního plynu o 2,6 %. Celková průměrná míra inflace činila tedy za rok 2014 pouze 0,4 %.⁹

Průměrná míra inflace v roce 2015 ještě o 0,1 procentního bodu klesla na hodnotu 0,3 %. Jednalo se o nejnižší hodnotu od roku 2003. Hlavním důvodem dalšího poklesu byl propad cen ropy v letních měsících. Například v létě roku 2014 se barel ropy značky Brent prodával na světovém trhu za 112 amerických dolarů, v lednu roku 2015 byla cena skoro o polovinu menší,

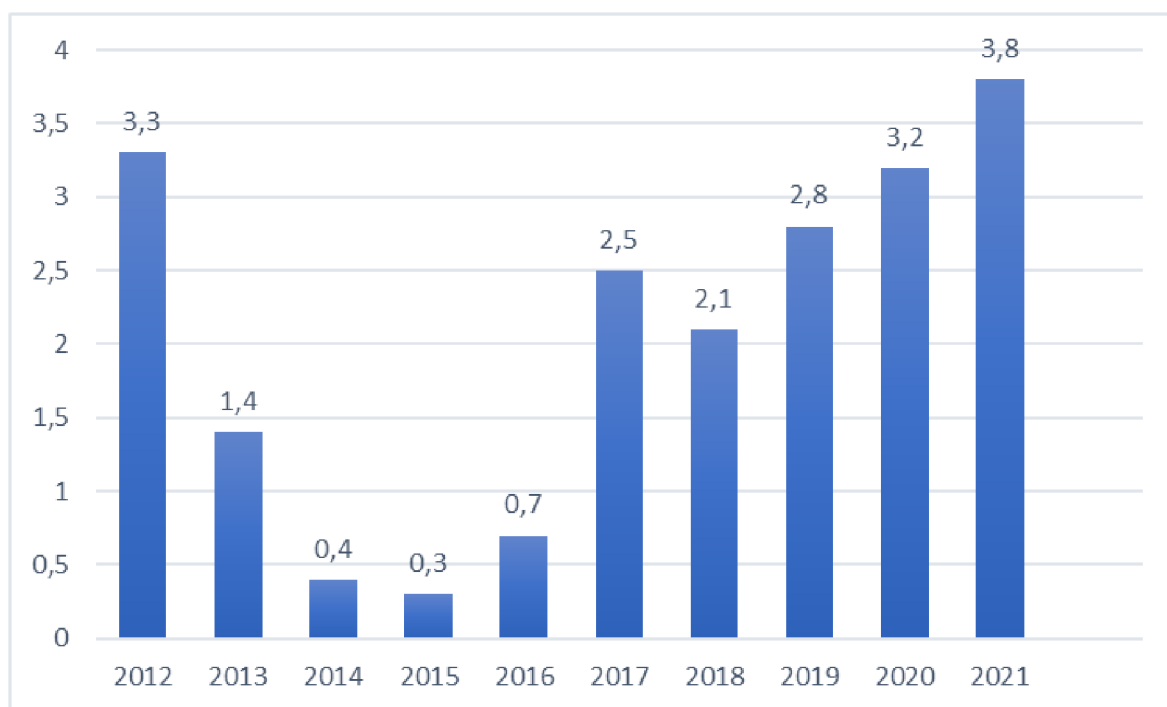
---

⁹ <https://www.statistikaamy.cz/2015/02/22/vloni-byly-ceny-o-29-vyssi-nez-v-roce-2003/>

a to 48 dolarů. Na konci roku 2015 už byla průměrná cena pouze 38 dolarů. V roce 2016 míra inflace po čtyřech letech zase stoupla, konkrétně o 0,4 p. b. na hodnotu 0,7 %. V průběhu roku nadále nepatrně rostla a v posledních dvou měsících roku se dalo předpokládat, že v příštím roce tomu nebude jinak. Hodnota v listopadu (1,5 %) a v prosinci (2 %) byla vysoko nad průměrnou hodnotou za celý rok. Největší podíl na růstu cenového vývoje měly alkoholické a tabákové výrobky. Ceny tvrdého alkoholu se zvedly o 4,6 %, piva o 3,8 % a cena vína se zvýšila o 1,5 %. Cena tabákových výrobků byla ovlivněna zvýšením spotřební daně, což vedlo ke zdražení krabičky cigaret o 4 koruny. Cenový růst nadále snižovaly pohonné hmoty, ale jen v prvním pololetí, kdy byl v březnu pokles o 15,3 % (ČSÚ, březen, 2016), zatímco na konci roku v prosinci už byl cenový nárůst o 4,3 % (ČSÚ, prosinec, 2017).

V roce 2017 průměrná míra inflace dále rostla, jak naznačil trend posledních měsíců v minulém roce. Dosáhla hodnoty 2,5 %, což bylo o 1,8 % více než v předchozím roce. Na rozdíl od let 2015 a 2016 v roce 2017 pohonné hmoty byly jedním z důvodů nárůstu inflace, v průměru se jejich cena meziročně zvýšila o 6,5 %. Ale zvýšení cen nastalo ve většině odvětví spotřebního koše. Vzrostly ceny potravin (vejce o 30,1 % a máslo o 34,9 %) a nealkoholických nápojů, cena čistého nájemného se zvýšila o 2,7 %, také vzrostly ceny ve stravovacích službách (6,3 %) apod. S rokem 2018 přišlo opět mírné snížení míry inflace o 0,4 p. b. na hodnotu 2,1 %. Ačkoliv stále rostly ceny pohonných hmot (o 4,9 %), nájemného (o 3,3 %) a tabákových výrobků (o 2,6 %), ceny se naopak snižovaly v oddílech potravin a nealkoholických nápojů. Cena mléčných výrobků meziročně klesla o 1,2 %, cena cukru výrazně klesla o 31,6 %. Následné tři roky (2019-2021) průměrná míra inflace mírně stoupala (2,8 %, 3,2 %, 3,8 %) - v každém roce se nepatrně snižovaly nebo stagnovaly ceny potravin, a naopak se zvyšovaly ceny pohonných hmot a ceny v oddílu bydlení (nájemné, vodné, stočné).

Graf č. 7 – Vývoj inflace v ČR v letech 2012 až 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2022

4.1.3 Vývoj HDP v ČR v letech 2012 až 2021

V grafu níže jsou procentuálně znázorněny hodnoty vývoje hrubého domácího produktu ve stálých cenách v České republice v období deseti let.

V roce 2012 zažívala Česká republika období recese a propad ekonomiky, který se také odrazil na hodnotě HDP, která činila -0,8 % a oproti roku 2011 se snížila o 2,6 procentního bodu. Hodnota hrubého domácího produktu klesala v průběhu celého roku z důvodu klesající domácí poptávky. I přes kladné hodnoty v rozdílu mezi exportem (4,2 %) a importem (1,2 %) se zahraničnímu obchodu nepodařilo propad tuzemské poptávky vyrovnat (ČSÚ, nú 4, 2013). Rok 2013 přinesl mírné zlepšení, když se hodnota dostala na nulu a meziroční změna tvořila zvýšení o 0,8 p. b. Tomu ve druhé polovině roku nejvíce napomohla tvorba poptávky díky nárůstu výdajů u domácností na spotřebu (bydlení, doprava, pojištění). HDP celkově rostlo až ve druhém pololetí roku 2013, kdy v porovnání posledních čtvrtletí roku 2012 a 2013 se růst v roce 2013 zvýšil o 1,2 % oproti roku minulému (ČSÚ, nú 4, 2014).

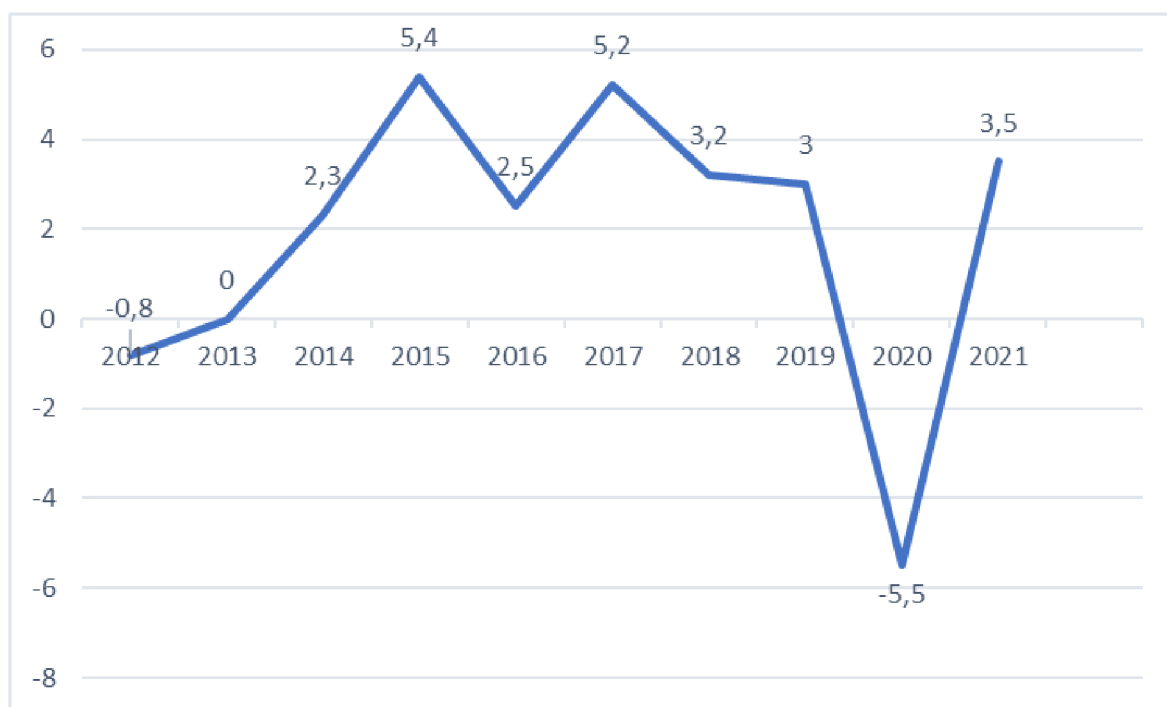
Rok 2014 výrazně navázal na poslední čtvrtletí roku 2013 oživováním ekonomiky a růstem HDP. Hrubý domácí produkt vzrostl o 2,3 procentního bodu v porovnání s rokem 2013. K růstu došlo v každém čtvrtletí roku a v běžných cenách se HDP za rok 2014 zastavil

na peněžní hodnotě 4 267 miliard Kč, v porovnání s minulým rokem se jednalo o 4,4 % větší hodnotu. Meziročně se zvýšila domácí i zahraniční poptávka, o 7,3 % se shodně zvýšil import i export (ČSÚ, nú 4, 2015). V roce 2015 byl zaznamenán další nárůst HDP, konkrétně o 3,1 p. b. na celkovou hodnotu 5,4 %. Postupný růst ekonomiky v tomto roce vyvrcholil, když došlo k největšímu růstu HDP za posledních osm let. Opět na tom měly zásluhu jak domácí, tak zahraniční poptávka. Vzrostly oba důležité prvky domácí poptávky, spotřeba domácností (o 2,9 %) a investiční aktivita (o 9,6 %) (ČSÚ, tau 4, 2016). Tento rostoucí trend však postupem roku zpomaloval a v roce 2016 tomu nebylo jinak. Hodnota HDP se propadla o 2,9 procentního bodu na hodnotu 2,5 %.

S rokem 2017 hodnota HDP zase vzrostla, z grafu můžeme vidět, že se zvedla o 2,7 p. b. na hodnotu 5,2 %. Opět na tom měla podíl zahraniční poptávka, kdy se import zvýšil o 8,3 % a export o 7,6 %. Domácí poptávka nezůstávala stranou, zvětšila se tvorba fixního kapitálu oproti minulému roku o 7,9 %, ale i výdaje domácností na spotřebu (o 4,3 %). Ke konci roku ale došlo ke zpomalení ekonomiky, růst byl v porovnání prvního čtvrtletí (1,5 %) a čtvrtého (0,5 %) znatelný. To se také projevilo v roce následujícím. Došlo ke snížení HDP o 2 % na hodnotu 3,2 %. Dynamika české ekonomiky mírně klesala i v roce 2019, kdy se hodnota HDP zmenšila o 0,2 p. b.

S rokem 2020 přišel extrémní propad HDP, který byl zásadně ovlivněn pandemií koronaviru. Hodnota se zastavila na -5,5 % a meziroční tempo růstu HDP zaznamenalo pokles o 5,6 procentního bodu. Jednalo se o největší propad v historii samostatné České republiky. Největší podíl na poklesu měly spotřební výdaje domácností, které meziročně klesly o 5,2 %. Oproti roku 2019 také o 8,5 % klesla tvorba fixního kapitálu, kde nejvíce klesly investice do dopravních prostředků. S koncem roku se HDP začal vracet do kladných čísel, když se ve čtvrtém čtvrtletí jeho hodnota mezičtvrtletně zvýšila o 0,6 procentního bodu. Rok 2021 byl opět silným pro českou ekonomiku. Hodnota HDP činila 3,5 % a celkový růst se za rok 2021 rovnal 3,3 %. Hlavním tahounem byly výdaje domácností na spotřebu, které se zvýšily o 4,3 %, a dále také změna stavu zásob. V průběhu roku naopak stagnovala nebo občas spadla do záporných hodnot zahraniční poptávka, jež měla v konečném součtu na růst HDP negativní vliv.

Graf č. 8 – Vývoj HDP v ČR v letech 2012 až 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2022

4.2 Polsko

Polsko je středoevropský stát, politickým zřízením, stejně jako ČR, se jedná o parlamentní republiku. Hlavou státu je přímo volený prezident (od roku 2015 Andrzej Duda). Polsko je s počtem 37,7 milionu obyvatel pátou nejlidnatější zemí Evropské unie a je administrativně rozděleno na 16 vojvodství. Hranice tvoří celkem se sedmi státy, na severu s Litvou a Ruskem (Kaliningradská oblast), na východě s Běloruskem a Ukrajinou, na jihu se Slovenskem a Českou republikou a na západě s Německem. Na severu je pobřeží Polska, konkrétně 770 km, omýváno Baltským mořem.

Zahraniční politika Polska je postavena na členství v Evropské unii a na transatlantické vazbě. Polsko vstoupilo do Evropské unie stejně jako ČR v roce 2004, stejný je také rok vstupu do Severoatlantické aliance NATO, tedy 1999. Polsko je také jedním ze zakládajících členů OSN. Jak je již zmíněno u charakteristiky České republiky, tak i Polsko na regionální úrovni spolupracuje se státy Visegrádské čtyřky, která byla založena pro jednodušší přechod ke svobodné a demokratické společnosti po pádu komunistického režimu.¹⁰

¹⁰ <https://www.businessinfo.cz/navody/polsko-souhrnna-teritorialni-informace/2/#2-ekonomika>

Hospodářství Polska má stejně jako Česká republika zastoupení ve všech segmentech na trhu práce, od služeb, dopravy, pohostinství, až samozřejmě po zdravotnictví, průmysl a zemědělství. Aktuální míra nezaměstnanosti Polska se pohybuje okolo 3 % a průměrná mzda v roce 2022 činila 6965,84 PLN (34 993,81 Kč).

4.2.1 Vývoj nezaměstnanosti v Polsku v letech 2012 až 2021

V grafu č. 9 je znázorněný vývoj obecné míry nezaměstnanosti v Polsku v letech 2012 až 2022, veškeré údaje jsou čerpány z Eurostatu nebo z Polského statistického úřadu. Stejně jako Česká republika bylo i Polsko zasažené hospodářskou krizí, ale kupodivu jako jediný stát z celé Evropské unie nespadol do recese. Naopak v nejtěžších letech 2009 a 2010 zaznamenalo ekonomický růst o 1,7 % a následně o 3,5 %. Za tím stojí hned několik důvodů. Polsko výrazně těžilo z evropských dotací, z domácí poptávky a také z určitých vládních restrikcí. V letech krize se snížila hodnota národní měny (zlotý), což znamenalo levnější vývoz a zlepšení turistického průmyslu. V roce 2012 navíc bylo Polsko jedním z pořadatelů fotbalového mistrovství Evropy (druhou zemí byla Ukrajina), což přineslo vysoké veřejné zisky. Co se týče nezaměstnanosti, je na tom Polsko podobně jako Česká republika, míra nezaměstnanosti má v posledních deseti letech klesající tendenci a dnes se Polsko řadí mezi země s nejnižší mírou v Evropské unii.

Rok 2012

Předchozí roky byly ovlivněné globální hospodářskou krizí, která se samozřejmě i v Polsku odrazila ve vysoké míře nezaměstnanosti. Ta v letech 2010 a 2011 činila 10 %, ale v roce 2012 se ještě o 0,4 procentního bodu zvýšila na hodnotu 10,4 %. Nezaměstnanost v první čtvrtletí vzrostla jak u mužů (o 12,6 %), tak u žen (o 4 %) ve srovnání s posledním čtvrtletím roku 2011. Míra nezaměstnanosti byla výrazně rozdílná, co se týkalo území země, zatímco ve Velkopolském vojvodství byla nejnižší (10 %), tak v severním Varmijsko-mazurském byla více než dvakrát vyšší, a to 21,1 %. Nejvíce v roce 2012 nezaměstnanost zasahovala mladé lidi ve věku 25 až 34 let, tato skupina tvořila 29,4 % z celkového počtu nezaměstnaných, naopak nejmenší podíl představovali lidé nad 55 let (12,5 %).¹¹

---

¹¹ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane>

Rok 2013

V roce 2013 obecná míra nezaměstnanosti oproti minulému roku ještě nepatrně stoupla z doznívání krize o 0,2 p. b. na hodnotu 10,6 %. V porovnání s předchozím rokem byla míra nezaměstnanosti vyšší v každém měsíci, nejvyšší v únoru, kdy se vyšplhala na hodnotu 14,4 % a byla o jeden procentní bod vyšší než v roce 2012 ve stejném období. Naopak letní měsíce celkovou hodnotu za rok snižovaly, jelikož byly populární sezonní práce. Ke konci roku registrovaly polské úřady práce přes 2100 tisíc osob a polovinu z toho tvořily ženy. Tento počet byl ve srovnání o jeden procentní bod vyšší než na konci roku 2012. Co se týkalo nezaměstnanosti podle dosaženého vzdělání, největší podíl z celkového počtu tvořily skupiny s dosaženým základním vzděláním (28,3 %) a skupiny s ukončeným středním vzděláním bez maturity (27,3 %). Zatímco absolventi vysokých škol představovali z celkového počtu nezaměstnaných podíl nejmenší (11,7 %).¹²

Rok 2014

S rokem 2014 přišel zlom v růstu obecné míry nezaměstnanosti a po pěti letech zvyšování hodnota klesla, a to o 1,4 procentního bodu na hodnotu 9,2 %. Za rok 2014 se výrazně zvýšil počet volných pracovních míst, což vedlo k oživení ekonomiky a snižování nezaměstnanosti. Za celý rok bylo na úřadech práce k dispozici celkem 1095 tisíc pracovních míst, o 25,3 % více než v roce minulém. Přestože míra nezaměstnanosti klesala, byl stále znát markantní rozdíl v hodnotách míry ve vojvodstvích, zatímco nejnižší hodnotu vykázalo Velkopolské vojvodství (7,8 %), nejvyšší hodnota, téměř dvakrát vyšší, byla zaznamenána v severním Varmijsko-mazurském vojvodství (18,9 %).¹³

Rok 2015

Obecná míra nezaměstnanosti dále klesala i v roce 2015, oproti roku 2014 se snížila o 1,5 p. b. na hodnotu 7,7 %. V prvním pololetí roku 2015 se vlivem sezonních prací meziročně počet nezaměstnaných snížil jak u mužů (o 17 %), tak u žen (o 13,5 %). Ve druhém pololetí roku míra nezaměstnanosti stagnovala nebo nepatrně rostla. V prosinci se zvýšila o 0,2 procentního bodu v porovnání s listopadem stejného roku. Bylo to důsledkem ukončení

---

¹² <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane>

¹³ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane>

sezonních prací. Ale i přesto se jednalo o nejlepší výsledek na konci roku od roku 2008. Stále se tvořila nová pracovní místa, ekonomika rostla a do dalších let byly prognózy ohledně nezaměstnanosti pozitivní.¹⁴

Rok 2016

V roce 2016 míra nezaměstnanosti opět klesala, meziročně se snížila o 1,4 procentního bodu a celková hodnota byla 6,3 %. Podepsala se na tom i podpora mladých nezaměstnaných od vlády. Do konce prvního čtvrtletí ji využilo přes 45 tisíc osob do 30 let ve formách školení, stáží a také se jednalo o příspěvky firmám na nové zaměstnance v podobě finanční podpory na sociální a zdravotní pojištění po dobu 12 měsíců. Stále se také vytvářela nová volná pracovní místa, polský úřad práce v prosinci uvedl, že jich v daném měsíci bylo 88,7 tisíce, což bylo oproti prosinci 2015 o 10,1 tisíce více. Stále však byly k vidění velké rozdíly v míře nezaměstnanosti, co se týkalo území, největší hodnota byla stále ve Varmijsko-mazurském vojvodství (14,2 %), zatímco nejmenší byla ve Velkopolském vojvodství, a to skoro třikrát nižší (5 %).¹⁵

Rok 2017

Rok 2017 pokračoval v trendu klesání míry nezaměstnanosti, snížila se o 1,3 procentního bodu na hodnotu 5 %. Polsko se již postupně začalo řadit mezi země s nejnižší mírou nezaměstnanosti v Evropské unii. V lednu byla v Polsku míra nezaměstnanosti 5,4 % a tato hodnota Polsko zařadila na sedmou příčku (z 28 zemí) v tabulce míry nezaměstnanosti v EU, z toho vyplývá, že jenom 6 zemí dosáhlo na nižší hodnotu. Nezaměstnanost dále klesala i v průběhu roku a v prosinci byla ještě o jeden procentní bod nižší než v lednu, tedy 4,4 %. Vysoká nezaměstnanost byla stále ve skupině mladých lidí. 303 tisíc obyvatel ve věkovém rozmezí 25-34 let tvořilo podíl 28 % v celkovém počtu nezaměstnaných lidí v posledním čtvrtletí roku 2017. Ještě mladší osoby, do 24 let, tvořily z celkového počtu podíl 12,4 %.¹⁶

---

¹⁴ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy>

¹⁵ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/>

¹⁶ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/>

Rok 2018

Míra nezaměstnanosti se držela na stejné hodnotě i v prvním čtvrtletí roku 2018 a v prosinci roku 2017, tedy 4,4 %. Celková hodnota za rok 2018 byla 3,9 %, došlo ke snížení o 1,1 p. b. oproti předchozímu roku. V polovině roku se Polsko zařadilo na třetí příčku mezi zeměmi Evropské unie s třetí nejnižší mírou nezaměstnanosti v měsíci, hodnota činila 3,5 %. Nezaměstnanost byla stále vysoká především u lidí se základním vzděláním a u osob s ukončeným středním vzděláním bez maturity, tyto dvě skupiny dohromady tvořily podíl 52,6 % z celkového počtu nezaměstnaných ke konci roku 2018. Meziročně dále rostl počet volných pracovních míst, a to především v oborech vědeckých a technických (o 7,8 %), dopravě (o 7,1 %) a stavebnictví (o 5,2 %).¹⁷

Rok 2019

Jelikož se v roce 2018 míra nezaměstnanosti pohybovala na nízké hodnotě, v roce 2019 nebyl skok tak výrazný, přesto došlo k dalšímu poklesu. Obecná míra nezaměstnanosti klesla o 0,6 procentního bodu na hodnotu 3,3 %. V první měsíci roku byla nezaměstnanost (3,7 %) stále pod průměrem Evropské unie (6,5 %). Počet nezaměstnaných se v lednu meziročně snížil o zhruba 100 tisíc osob oproti lednu roku 2018. Stejný trend se držel celý rok, v červenci míra nezaměstnanosti znovu klesla na hodnotu 3,3 % a Polsko si stále drželo třetí pozici za první Českou republikou (2,1 %) a druhým Německem (3 %). Míra nezaměstnanosti se zmenšovala i ve vojvodstvích, i když v některých zůstávala vysoko nad průměrnou hodnotou. Nejvyšší hodnota byla ke konci prosince roku 2019 zaznamenána ve Varmijsko-mazurském vojvodství (9 %), naopak nejnižší ve Velkopolském vojvodství, kde byla zhruba třikrát nižší (2,8 %).¹⁸

Rok 2020

S příchodem pandemie koronaviru a spoustou vládních opatření by se dalo čekat, že míra nezaměstnanosti vzroste, ale v Polsku tomu tak nebylo. Míra nezaměstnanosti sice spíše stagnovala, přesto v celkové hodnotě za rok došlo ke snížení o 0,1 p. b. na hodnotu 3,2 %. V srpnu byla dokonce ještě o desetinu nižší (3,1 %) a Polsko se zařadilo na druhé místo s nejnižší mírou nezaměstnanosti hned za Českou republikou (2,7 %). Hlavními důvody stále nízké

---

¹⁷ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/>

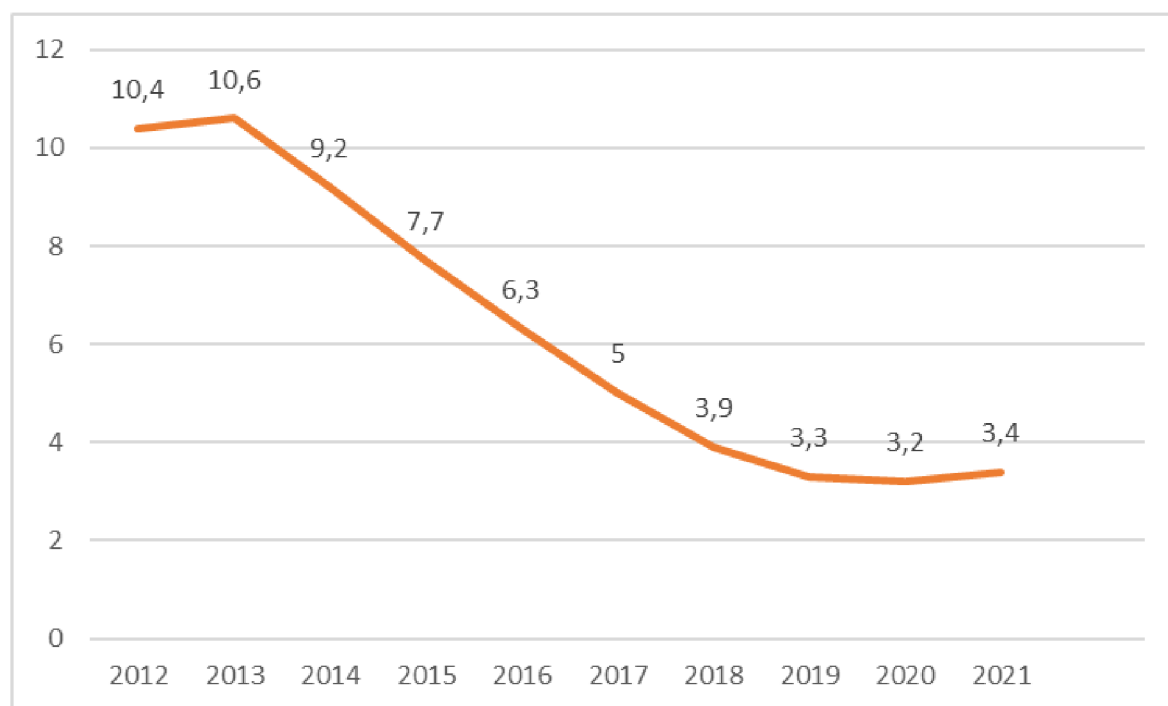
¹⁸ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/>

nezaměstnanosti byla velice silná ekonomika a včasné a účinné zásahy vlády, která s příchodem pandemie COVIDU-19 vytvořila tzv. protikrizové štíty na ušetření financí. Díky štítům bylo zachráněno 6 milionů pracovních míst a firmám, které byly zásadně postiženy pandemií, byla vyplácena finanční podpora na potřebný chod.¹⁹

Rok 2021

Rok 2021 přinesl mírný nárůst míry nezaměstnanosti o 0,2 procentního bodu na konečnou hodnotu 3,4 %. Byl to menší dopad na období pandemie koronaviru a nastolených opatření, ale na rozdíl od ostatních zemí Evropské unie z toho Polsko vyšlo ještě velice dobře. To byl jasný důkaz účinnosti zavedených nástrojů a opatření v roce 2020. Na konci roku bylo na úřadech práce registrovaných 1046,4 tisíce osob, zhruba polovinu tvořily ženy. Co se týkalo věkových skupin, největší podíl z nezaměstnaných stále tvořili lidé ve věkové skupině 25-34 let, a to 27,1 %, druhý největší podíl z celkového počtu tvořila věková skupina 35-44 let, a to 24,9 %.²⁰

Graf č. 9 – Obecná míra nezaměstnanosti v Polsku v letech 2012 až 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat, 2022

¹⁹ <https://www.gov.pl/web/rodzina/>

²⁰ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/>

4.2.2 Vývoj inflace v Polsku v letech 2012 až 2021

Míra inflace se v roce 2012 oproti roku 2011 snížila o 0,2 procentního bodu na hodnotu 3,7 %. V průběhu roku mělo největší podíl na snižování míry inflace snižování cen potravin. Dále také došlo k ukončení zvýšené sazby DPH, která byla zavedena v předchozím roce. Míra inflace oproti předchozímu roku sice klesla, ale v porovnání s naměřenou hodnotou v červenci v Evropské unii (2,4 %) byla stále ve stejném měsíci o 1,6 procentního bodu vyšší. V druhém pololetí docházelo k postupnému snižování hodnoty a v posledním měsíci roku byla hodnota už pouze 2,2 %. Tím už se Polsko rovnalo průměru míry inflace v EU. V roce 2013 byl zaznamenán velký pokles míry inflace, meziročně se snížila o 2,9 procentního bodu na hodnotu pouhých 0,8 %. Podepsala se na tom cena pohonných hmot, která klesla oproti roku 2012 o 1,8 %. Pozitivní také bylo, že v roce 2013 rostly výše mezd rychleji než ceny spotřebního zboží. Naopak negativní vliv na míru inflace mělo odvětví zemědělství, kde se ceny zemědělských produktů oproti roku 2012 zvýšily o 0,3 %. Dobře se vedlo na druhou stranu odvětví stavebnictví a průmyslu, kde ceny meziročně klesly o 1,8 %.²¹

V roce 2014 míra inflace dále klesala a zastavila se na hodnotě 0,1 %. Z důvodu zvýšené domácí poptávky se tento rok odvětví zemědělské produkce podepsalo kladně na vývoji inflace. Ceny klesly o 5,9 % ve srovnání s minulým rokem. Největší pokles byl zaznamenán u obilí, výkupní cena pšenice meziročně klesla o 14,2 % a cena žita o 1,2 %. Díky ideálním podmínkám se také dařilo bramborám, jejich produkce stoupla a tím se výkupní cena snížila o 19,3 % oproti roku 2013, kde byl naopak zaznamenán nárůst ceny o 43,3 %.²² S rokem 2015 se hodnota míry inflace snížila o 0,8 procentního bodu a konečná hodnota v roce 2015 byla -0,7 %, došlo tak k tzv. deflaci, kdy je míra inflace záporná, a jednalo se o historicky nejnižší hodnotu. Snižovaly se ceny v téměř všech odvětvích, v zemědělství ceny klesly o 2,8 %, živočišná produkce se snížila o 8,5 %, také klesly ceny v průmyslové produkci o 2,2 %. Klesly také ceny potravin, sýrů o 18,9 % a kravského mléka o 11,8 %. Cena masa v průběhu roku 2015 spíše stagnovala.²³

Rok 2016 přinesl po čtyřech letech mírný nárůst míry inflace o 0,5 procentního bodu, ale v celkovém pohledu se stále jednalo o deflaci, protože hodnota byla -0,2 %. V prvním čtvrtletí za deflaci stálo snížení tempa růstu (o 0,5 %) u cen v odvětví telekomunikace, snížily

---

²¹ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/ceny-w-gospodarce-narodowej-w-2013-r-3,11.html>

²² <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/ceny-w-gospodarce-narodowej-w-2014-r-3,12.html>

²³ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/>

se poplatky u mobilních operátorů a zprostředkovatelů kabelových a satelitních televizí. Meziročně také poklesly, i když o trochu méně, ceny v odvětví potravin a nealkoholických nápojů (o 0,2 %). Naopak se meziročně zvýšily ceny v odvětví dopravy o 1,9 % oproti roku 2015. Ceny vzrostly u městské hromadné dopravy o 2 % a i u železniční dopravy o 3,3 %. Míra inflace rostla postupem roku.²⁴ To se nezměnilo v roce 2017, kdy byla obecná míra inflace na hodnotě 1,6 %, meziročně došlo tedy ke zvýšení hodnoty o 1,8 p. b. Z deflace, která trvala dva předchozí roky, se tedy opět jednalo o inflaci. Zvýšily se ceny zboží o 1,8 % a ceny služeb o 2,4 %. V porovnání s minulým rokem také vzrostly ceny potravin o 4,6 % a nealkoholických nápojů o 1 %. Výrazně na ceně vzrostlo máslo, nárůst zhruba o 31 %, ale také další mléčné výrobky, jako třeba sýry (o 5 %), mléko (o 2,9 %) nebo jogurty (o 5,9 %).²⁵

S rokem 2018 přišel opět mírný pokles v hodnotě obecné míry inflace, když klesla o 0,4 p. b. na hodnotu 1,2 %. V roce 2018 míra inflace kolísala nahoru a dolů, zatímco v říjnu byla hodnota 1,8 %, v listopadu meziměsíčně klesla na hodnotu 1,2 %. Tento pokles mezi dvěma konkrétními měsíci byl důsledkem snížení cen potravin o 0,3 %. K mírnému snižování došlo i v odvětví zemědělské produkce, kde se ceny rostlinné produkce meziročně snížily o 3,2 % a ceny živočišné produkce o 0,6 %.²⁶ V roce 2019 došlo k nárůstu míry inflace meziročně o 0,9 procentního bodu, hodnota činila 2,1 %. Ceny vzrostly jak u zboží (o 1,7 %), tak u služeb (o 3,9 %). Ceny rostly u importu a exportu. U importu nejvíce zdražila ropa, a to o 52 %, u exportu nejvyšší nárůst ceny vykazala kovová ruda (o 68 %) a uhlí (o 43,6 %). Jediným odvětvím, které celkovou míru inflace snižovalo, bylo odvětví oblečení a obuvi, kde byl zaznamenán pokles oproti předchozímu roku o 1,9 %.²⁷

V roce 2020 došlo k opětovnému nárůstu míry inflace a analytici předpovídali, že v budoucích letech tomu nebude jinak. Meziročně se hodnota zvýšila o 1,6 p. b. a celková hodnota za rok 2020 byla 3,7 %. Nárůst cen v tomto roce i v těch dalších byl svým způsobem ovlivněn globální pandemií koronaviru a zavedenými opatřeními v každé jednotlivé zemi. V odvětví dopravy a skladování se kromě letecké dopravy, zvýšily všechny ostatní části a ceny služeb v tomto odvětví meziročně vzrostly o 8,7 %. Celkové ceny lodní dopravy vzrostly o 2,2 %, konkrétně ceny námořní lodní dopravy o 2,3 % a vnitrozemská lodní doprava se také zvedla (o

---

²⁴ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel>

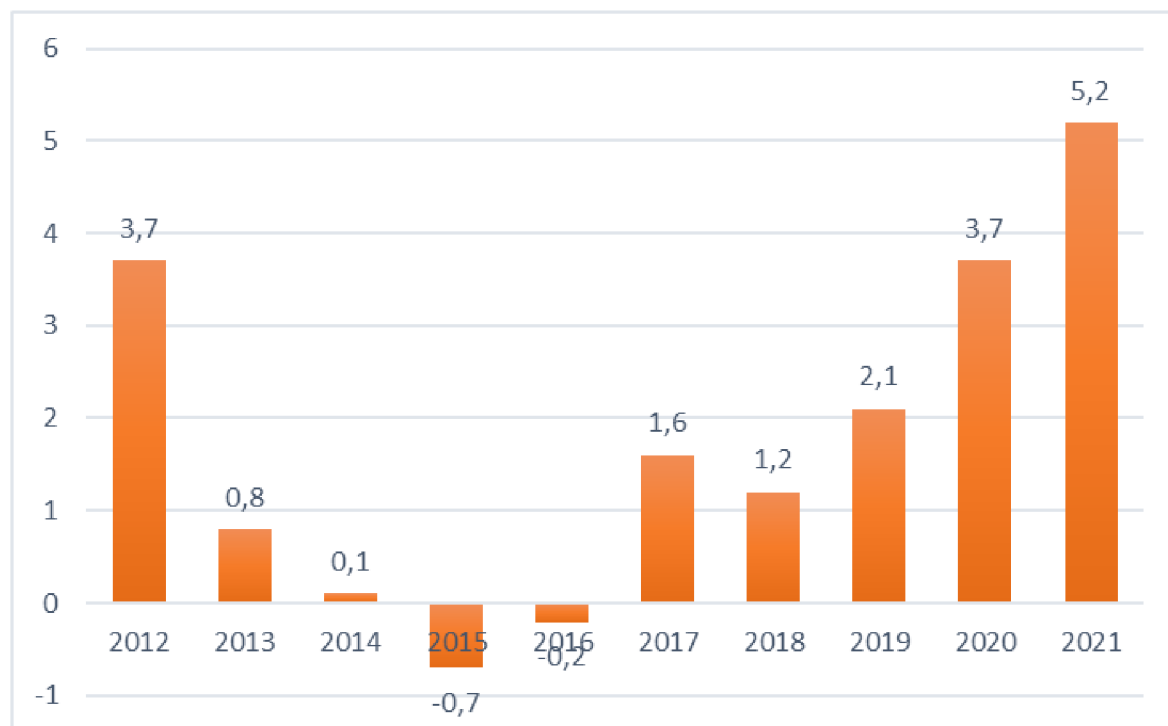
²⁵ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/ceny-w-gospodarce-narodowej>

²⁶ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/>

²⁷ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/ceny-w-gospodarce-narodowej-w-2019-r-,3,17.html>

1,7 %).²⁸ Rok 2021 pokračoval ve stejném trendu jako roky před ním, tedy ve znamení růstu inflace, která se meziročně zvýšila o dalších 1,5 % na celkovou hodnotu 5,2 %. Jednalo se o nejvyšší naměřenou hodnotu za posledních 20 let a prognózy do dalšího roku nebyly o nic lepší, naopak se počítalo s větším nárůstem.

Graf č. 10 – Vývoj míry inflace Polska v letech 2012 až 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat, 2023

4.2.3 Vývoj HDP v Polsku v letech 2012 až 2021

Procentuální hodnota HDP se v Polsku za rok 2012 pohybovala okolo 1,5 %, bylo to o 3,5 procentního bodu méně než v předchozím roce 2011. Stále tedy byly znatelné dopady globální hospodářské krize, i když Polsko jako jediná země v EU neupadla do ekonomické recese. Růst v roce 2012 zaznamenala domácí poptávka (o 0,1 %) a také export zboží. V roce 2013 přišlo další mírné snížení hodnoty HDP o 0,6 procentního bodu, celková hodnota tedy byla 0,9 %. V průběhu celého roku docházelo k postupnému růstu HDP a s každým čtvrtletím byl vyšší. V prvním čtvrtletí byla hodnota 0,5 %, ve druhém 0,8 %, ve třetím 1,9 % a ve čtvrtém 2,7 %. Takže za jeden rok se jednalo opravdu o značný nárůst a výrazné posílení polské

²⁸ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/ceny-w-gospodarce-narodowej-w-2020-r-,3,18.html>

ekonomiky. Ve čtvrtém čtvrtletí se o 1,2 % zvýšila domácí poptávka a celková spotřeba domácností činila o 2,1 % více než v minulém roce.²⁹

Rok 2014 pokračoval ve stoupající tendenci, hodnota HDP se meziročně zvýšila o 2,9 procentního bodu na celkovou hodnotu 3,8 %. Potvrdila se tak růstová tendence z minulého roku. Stoupla i hrubá přidaná hodnota v národním hospodářství, a to o 3 % v porovnání s minulým rokem. U domácí poptávky byl zaznamenán růst, tentokrát činil meziročně 4,6 % a v porovnání se třetím čtvrtletím byla domácí poptávka v čtvrtém čtvrtletí o 0,3 % vyšší.³⁰ V roce 2015 hodnota DPH znovu vzrostla, tentokrát mírněji než v předchozím roce, ale nárůst tam byl. Konkrétně o 0,6 p. b. na hodnotu 4,4 %. Důvodem byl pozitivní hodnoty v zahraničním obchodě a turistickém průmyslu, kde se hodnota meziročně zvedla o 1,6 %. Stoupla také spotřeba domácností, zatímco minulý rok stoupla o 2,6 %, tak tento rok na tom byla ještě lépe a stoupla o 3,2 %. Rok 2016 zaznamenal menší propad a zpomalení růstu HDP, hodnota klesla o 1,4 procentního bodu na hodnotu rovné 3 %. Tempo růstu HDP v roce 2016 bylo označeno Centrálním statistickým úřadem jako nejhorší za poslední tři roky. Největší podíl na tom měly finanční investice především zahraničních firem, které během roku 2016 klesly o 5,5 %.³¹

Rok 2017 a 2018 byly opět roky růstu HDP a zároveň celé polské ekonomiky. V roce 2017 byla hodnota 5,1 % a v roce 2018 5,9 %. V roce 2017 tomu odpovídalo i tempo růstu, které bylo v prvním čtvrtletí nejvyšší během roku (4,8 %). Tahounem polské ekonomiky v roce 2017 byla opět domácí spotřeba která zaznamenala největší nárůst od roku 2008, a to o 4,8 %. Tempo růstu HDP bylo ještě o tři desetiny větší než v roce 2017, tedy 5,1 %. Na rozdíl od roku 2016, kdy finanční investice táhly ekonomiku dolů, v roce 2018 to byl opak, během roku vzrostly o 7,3 % a současně s nimi i domácí poptávka, konkrétně o 5,3 %.³² S rokem 2019 přišel opět mírný propad v hodnotě HDP o 1,5 procentního bodu a celková hodnota byla 4,4 %.

Mnohem zřetelnější propad přišel s rokem 2020 a globální pandemií koronaviru, hodnota HDP klesla na -2 %, ve srovnání polské ekonomiky s evropskými se však Polsko stále drželo mezi zeměmi s nejsilnější ekonomikou. Přesto byly poklesy hodnot vysoké. Ve druhém čtvrtletí se hodnota HDP snížila oproti prvnímu čtvrtletí o 8,9 %. Výrazně klesla domácí poptávka (o

---

²⁹ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/kwartalne-rachunki-narodowe/>

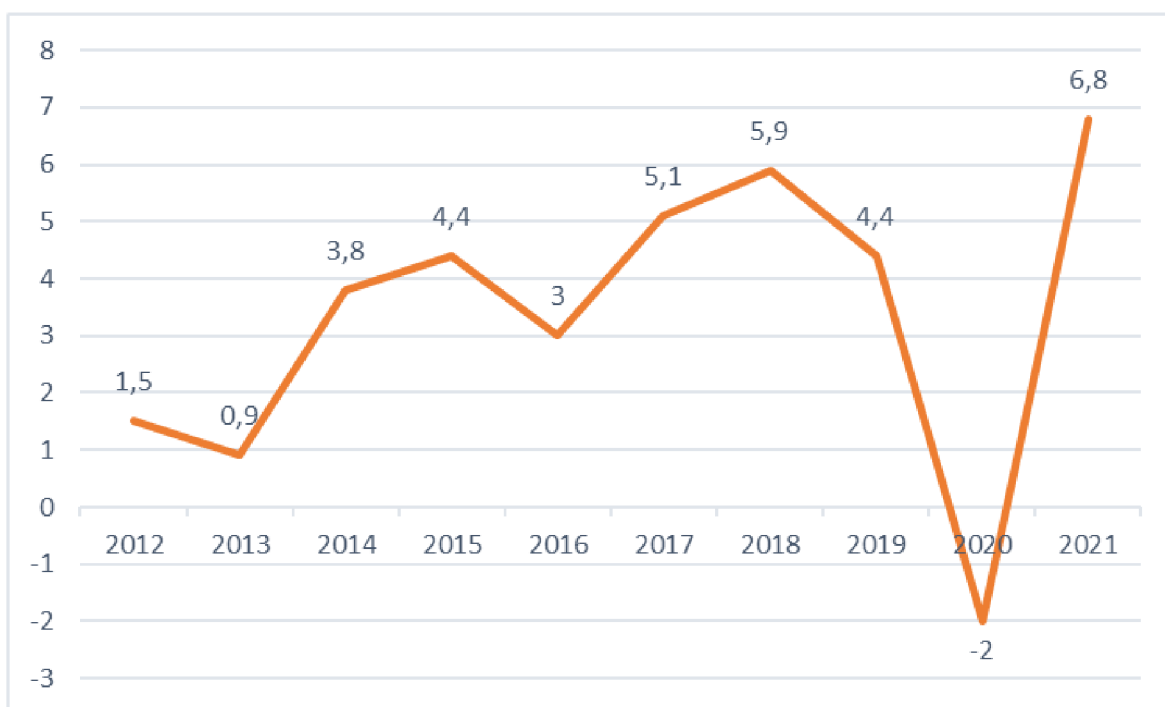
³⁰ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/kwartalne-rachunki-narodowe/>

³¹ <https://businessinsider.com.pl/finanse/pkb-polski-w-2016-r/ztv8bkd>

³² <https://businessinsider.com.pl/finanse/makroekonomia/>

9,5 %) a celková spotřeba domácností spadla o 10,9 %.³³ V průběhu druhého pololetí se již situace postupně uklidňovala a prognózy do dalších let naznačovaly, že by se HDP měl vrátit do kladných hodnot. A rok 2021 to jenom potvrdil, byl zaznamenám obrovský nárůst a hodnota se rovnala 6,8 % a hodnota HDP činila 2 623 948 milionů PLN.³⁴ Polská ekonomika, tak opět patřila k jedné z nejsilnějších v Evropské unii, měla i jednu z nejnižších nezaměstnaností.

Graf č. 11 – Vývoj HDP v Polsku v letech 2012 až 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat, 2023

4.3 Srovnání nezaměstnanosti v ČR a Polsku

Z grafu č. 12 můžeme vidět, že obě země měly velice podobný vývoj míry nezaměstnanosti. V roce 2012 v obou zemích doznivala globální hospodářská krize, která se podepsala na zvýšení míry nezaměstnanosti, v ČR byla hodnota 7 % a v Polsku 10,4 %. Zatímco v roce 2013 míra nezaměstnanosti v České republice stagnovala, v Polsku se ještě meziročně zvýšila o 0,2 %. Rok 2014 byl u obou zemí počátečním rokem, kdy došlo ke znatelnému oživení ekonomiky a nezaměstnanost začala klesat, v České republice byla míra nezaměstnanosti 6,1 % a v Polsku 9,2 %. V obou zemích byla ale území, kde míra

³³ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/kwartalne-rachunki-narodowe/>

³⁴ <https://www.money.pl/gospodarka/>

nezaměstnanosti vyčnívala nad celkový průměr. V ČR se jednalo o Karlovarský kraj (9 %) a v Polsku o Varmijsko-mazurské vojvodství (18,9 %).

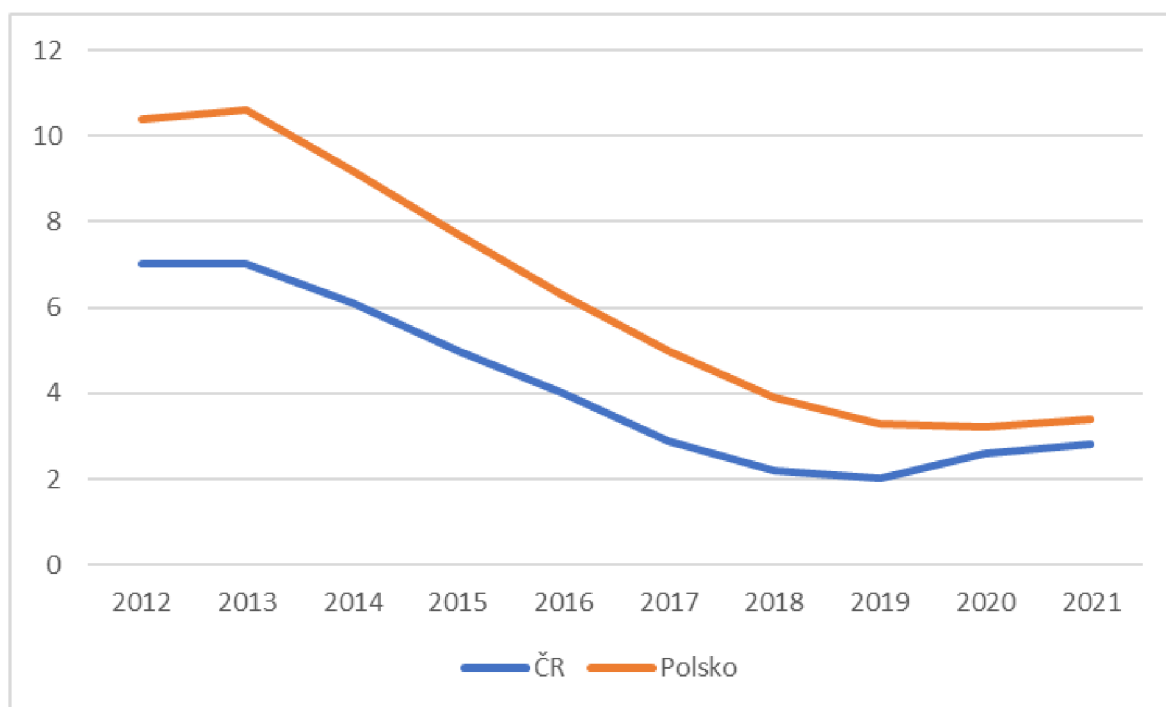
V roce 2015 byla míra nezaměstnanosti v Polsku 7,7 %, v porovnání s ČR o 2,7 p. b. vyšší. Česká republika totiž zaznamenala hodnotu 5 %. Obě země v roce 2015 dosáhly určitých pomyslných milníků, Česká republika na konci roku s mírou nezaměstnanosti 4,5 % dosáhla osmiletého minima a s Německem se dělila o první příčku s nejnižší nezaměstnaností v EU, zatímco v Polsku byla zaznamenána na konci roku nejnižší nezaměstnanost od roku 2008. Rok 2016 pokračoval ve znamení klesání nezaměstnanosti v obou zemích, v ČR byla hodnota 4 % a v Polsku 6,3 %. V Polsku byly zavedeny na snížení nezaměstnanosti mladých lidí do 30 let určité formy podpory ve formách školení a stáží. V Česku byla ve druhém pololetí roku zaznamenána historicky nejvyšší míra zaměstnanosti (72,9 %).

V roce 2017 byla hodnota míry nezaměstnanosti v ČR 2,9 % a v Polsku 5 %, postupně se Polsko díky své silné ekonomice dostávalo mezi země s nejnižší mírou nezaměstnanosti v EU. S rokem 2018 se Polsko České republice přiblížilo ještě více, s hodnotou míry nezaměstnanosti 3,9 % se zařadilo na třetí příčku za Německo, a právě za Česko, kde byla míra nezaměstnanosti na hodnotě 2,2 %. V obou zemích se i v roce 2019 držel trend stálého vytváření nových pracovních míst, v Polsku zaznamenali v prvním čtvrtletí meziroční snížení počtu nezaměstnaných o 100 tisíc osob a v České republice bylo k dispozici na konci roku 341 tisíc volných pracovních míst, a to bylo meziročně o 16,6 tisíce více.

Rok 2020 byl zasažen pandemií koronaviru, v České republice to zastavilo pokles míry nezaměstnanosti. Hodnota poprvé od roku 2011 stoupla na hodnotu 2,6 %. V Polsku překvapivě k nárůstu nedošlo, naopak došlo ještě ke snížení o 0,1 p. b. na hodnotu 3,2 %. Tímto se Polsko zařadilo za Českou republiku s druhou nejnižší mírou nezaměstnanosti v Evropské unii. U obou zemí se během pandemie ukázalo, jak silnou měly ekonomiku, pandemie se nijak zásadně na zvyšování nezaměstnanosti neprojevila. V roce 2021 se u obou zemí zvýšila míra nezaměstnanosti o 0,2 procentního bodu na hodnoty 2,8 % v ČR a 3,4 % v Polsku.

Graf č. 12 – Srovnání nezaměstnanosti v ČR a Polsku

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat

4.4 Srovnání vývoje inflace v ČR a Polsku

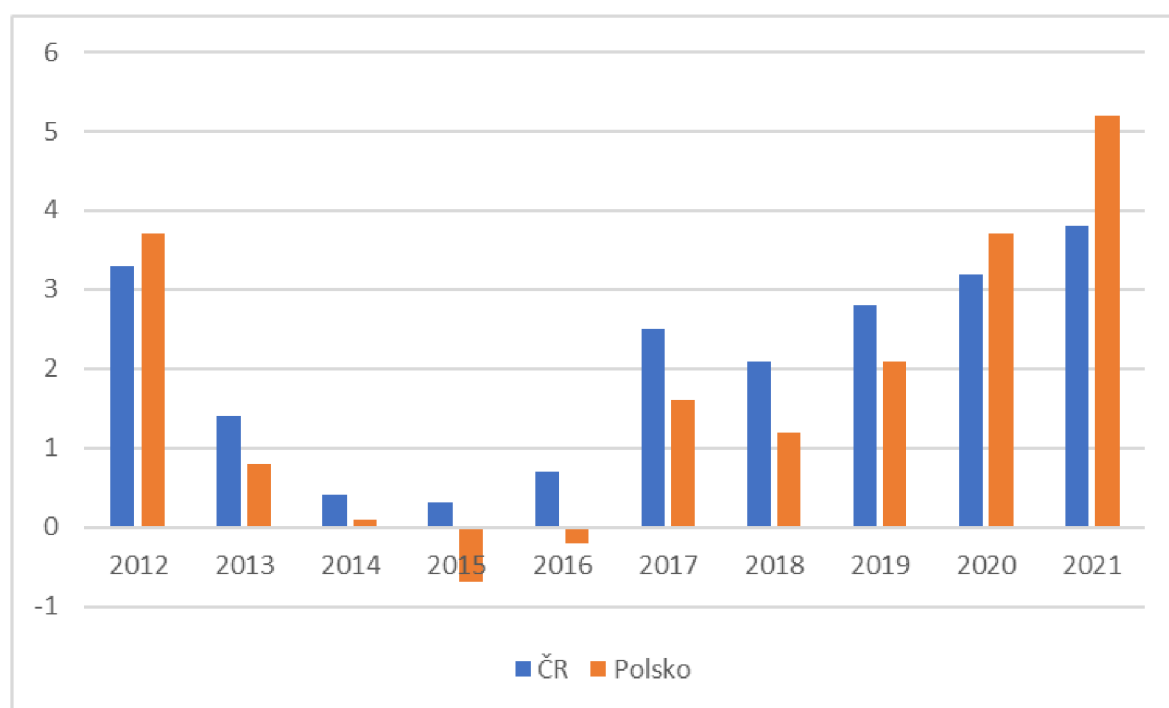
V prvním zkoumaném roce byla míra inflace v Polsku o 0,4 procentního bodu vyšší než v České republice. V Polsku byla hodnota 3,7 %, nižší než v roce předchozím a v ČR 3,3 %, naopak vyšší než v roce 2011. V roce 2012 se v obou zemích na hodnotě míry inflace podílely stejné faktory, ale s opačnými účinky. Zatímco v České republice ceny potravin rostly, v Polsku klesaly. Druhým faktorem bylo v České republice zvýšení sazby DPH, naopak v Polsku byla zvýšená sazba DPH zrušena. V roce 2013 došlo k poklesu v obou zemích, v Polsku byla hodnota míry inflace 0,8 % a v České republice 1,4 %. V Polsku klesaly ceny pohonných hmot a v ČR se na snižování podepsal pokles cen v odvětví telekomunikace. V roce 2014 byl rozdíl mezi hodnotami zemí pouze 0,3 procentního bodu, když v Polsku klesla na 0,1 % a v ČR na hodnotu 0,4 %. V Polsku se v roce 2014 zvýšila domácí poptávka, vzrostla zemědělská produkce, a to přinášelo pozitivní dopad na vývoj inflace. V České republice byl naopak od roku 1993 poprvé zaznamenán pokles u cen energií.

S rokem 2015 Polsko přešlo do tzv. deflace, míra nezaměstnanosti byla -0,8 %. V České republice se míra také snížila, ne však tolik, aby došlo k deflaci, pouze o 0,1 p. b. na hodnotu 0,3 %. U Polska se jednalo o historicky nejnižší hodnotu a u ČR o nejnižší hodnotu od roku

2003. V roce 2016 došlo u obou zemí po čtyřech letech k nárůstu inflace, u Polska však nebyl tak vysoký, z toho důvodu s hodnotou -0,2 % zůstávalo Polsko v deflaci. U ČR byl nárůst o 0,4 % na hodnotu 0,7 %. Inflace v průběhu sledovaného období rostla v obou zemích, a to se také potvrdilo v následujících letech. V roce 2017 byla míra inflace v Polsku 1,6 % a v porovnání s ČR byla o 0,9 % nižší, jelikož v ČR byla hodnota 2,5 %.

Rok 2018 byl u obou zemí rokem mírného poklesu míry inflace. Obě země zaznamenaly stejný meziroční pokles 0,4 p. b. na hodnoty v Polsku 1,2 % a v ČR 2,1 %. V roce 2019 opět hodnoty rostly, v České republice byla hodnota oproti Polsku o 0,8 % vyšší. V posledních dvou zkoumaných letech se hodnoty obrátily a po sedmi letech byla míra inflace opět vyšší v Polsku. V roce 2020 hodnota v Polsku činila 3,7 % a v České republice 3,2 %. V následném roce 2021 se rozdíl ještě více zvětšil, konkrétně byl rozdíl 1,4 procentního bodu, když v ČR vzrostla hodnota míry inflace na 3,8 % a v Polsku na 5,2 %.

Graf č. 13 – Srovnání vývoje inflace v ČR a Polsku

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat

4.5 Srovnání vývoje HDP v ČR a Polsku

V letech 2012 a 2013 se na síle ekonomik obou zemí projevila globální hospodářská krize z minulých let. Polsko na tom však bylo lépe, neupadlo do ekonomické recese, a to se odrazilo na hodnotě HDP. V roce 2012 byla v Polsku o 2,3 procentního bodu vyšší než v ČR. V roce

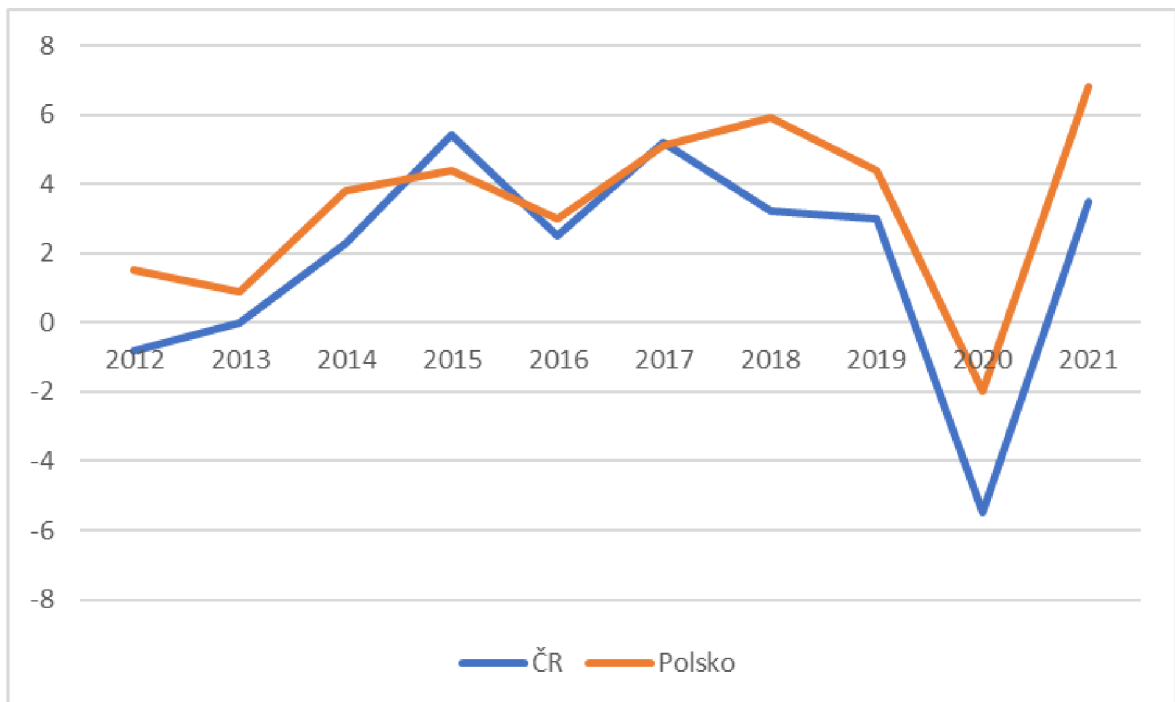
2013 už to takový rozdíl nebyl, když v České republice hodnota vzrostla a v Polsku naopak klesla. Rozdíl činil 0,9 % ve prospěch Polska. U obou zemí bylo v průběhu roku 2013 z tempa růstu jasné, že následující dva roky bude hodnota HDP růst.

To se také v letech 2014 a 2015 potvrdilo. Došlo k výraznému oživení ekonomiky jak v ČR, tak v Polsku. V České republice v roce 2014 meziročně hrubý domácí produkt vzrostl o 2,3 %, Polsko na tom bylo podobně s nárůstem o 2,9 procentního bodu. U obou zemí na pozitivní růst HDP měla domácí poptávka, v ČR stoupla v porovnání s předcházejícím rokem o 3,8 % a v Polsku o 4,6 %. V roce 2015 zaznamenala větší nárůst HDP Česká republika s hodnotou 5,4 %, v Polsku byla zjištěna hodnota o 1 p. b. nižší, tedy 4,4 %. Tahounem růstu byla v obou zemích spotřeba domácností, v ČR meziročně stoupla o 2,9 % a v Polsku o 3,2 %.

V roce 2016 hodnota HDP v obou zkoumaných zemích po předchozích třech letech růstu klesla. V České republice byla zjištěna hodnota 2,5 % a v Polsku rovná 3 %. V Polsku se ekonomice opět dařilo následné dva roky za sebou, v roce 2017 byl zaznamenán nárůst hodnoty HDP o 2,1 p. b. na hodnotu 5,1 % a v roce 2018 o dalších 0,9 p. b. na hodnotu 5,9 %. V roce 2017 tempo růstu zvyšovala spotřeba domácností, která zaznamenala největší nárůst od roku 2008 (o 4,8 %). V roce 2018 to byly zase finanční investice, které pomohly k dalšímu nárůstu HDP, zvýšily se meziročně o 7,3 %. V České republice byl v roce 2017 díky domácí i zahraniční poptávce také zaznamenán růst HDP, meziročně o 2,7 p. b. na hodnotu 5,2 %. Ke konci roku však tempo růstu HDP sláblo, a to se také projevilo v roce 2018, kdy hodnota, na rozdíl od Polska, klesla o 2 %. V roce 2019 zpomalila ekonomika v obou zemích, v ČR byl zaznamenán pokles hodnoty HDP o 0,2 p. b. a v Polsku o 1,5 %.

V roce 2020 došlo k extrémnímu propadu hodnoty HDP v obou zemích. Důvodem byla globální pandemie koronaviru, kvůli níž byly země nuceny zavádět přísná opatření a omezení. Polsko díky celkově silnější ekonomice vyšlo z této krize s lepším výsledkem, hodnota jeho HDP činila -2 %, zatímco v České republice byl zaznamenán největší propad HDP od vzniku samostatného státu, hodnota činila -5,5 %. V obou zemích výrazně poklesly spotřební výdaje domácností, v ČR o 5,2 %, v Polsku o 10,9 %. V druhé polovině roku se však u obou zemí ekonomika začala stabilizovat a vracet do kladných hodnot, které se projevily v roce následujícím. Rok 2021 přinesl v Polsku nárůst HDP na hodnotu 6,8 % a v České republice byla zaznamenána hodnota 3,5 %.

Graf č. 14 – Srovnání vývoje HDP v ČR a Polsku

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostat

5 Závěr

Tématem bakalářské práce byla nezaměstnanost ve vybraných zemích Evropské unie. Zvolenými zeměmi byla Česká republika a Polsko. Cílem práce byla analýza nezaměstnanosti v těchto zemích v časovém období 2012 až 2021. Dílčím cílem byla u stejných zemí ve stejném časovém pásmu analýza dalších makroekonomických ukazatelů, jimiž byla inflace a hrubý domácí produkt, a následně komparativní metodou srovnání zjištěných dat obou zemí. K vypracování teoretické části byla primárně využita rešerše z odborných literatur a k vypracování praktické části data z Českého statistického úřadu, Eurostatu a Polského statistického úřadu.

V teoretické části byla nejdříve popsána zaměstnanost a její politika. Dále byla pomocí deskriptivní metody popsána nezaměstnanost – jak se měří, její druhy, doba trvání a frekvence a dopady nezaměstnanosti. Dále byl popsán trh práce a s ním spojená nabídka práce a poptávka po práci. Na závěr teoretické části byly popsány další dva makroekonomické ukazatele, a to inflace a hrubý domácí produkt.

V praktické části byl postupně analyzován vývoj míry nezaměstnanosti, vývoj míry inflace a vývoj HDP u obou vybraných zemí v časovém období deseti let 2012 až 2021. Ze všech tří ukazatelů je víceméně vidět, že obě země byly silou ekonomiky docela vyrovnané. Vývoj míry nezaměstnanosti měl u obou zemí takřka totožný průběh jenom s tím rozdílem, že hodnoty u Polska byly od roku 2012 do roku 2016 zhruba o 2 až 3 procentní body vyšší. Obě země zaznamenaly nejvyšší hodnoty v roce 2013, ve stejném roce byl taky zaznamenán největší rozdíl v míře nezaměstnanosti mezi zeměmi. Rozdíl byl 3,6 p. b. Naopak nejmenší rozdíl byl v letech 2020 a 2021, shodně 0,6 p. b. Vysoké hodnoty v letech 2012 a 2013 byly způsobeny dozníváním hospodářské krize, která ovlivnila celý svět. V obou zemích byla míra nezaměstnanosti územně nevyrovnaná, v České republice v roce 2014 měl Karlovarský kraj o 2,9 p. b. větší míru nezaměstnanosti, než byl průměr země, v Polsku na tom byli ještě hůř. Varmijsko-mazurské vojvodství ve stejném roce zaznamenalo dokonce dvakrát vyšší nezaměstnanost, než byl průměr země. Postupem času obě ekonomiky sílily a v roce 2018 byly obě země společně s Německem mezi třemi státy s nejnižší mírou nezaměstnanosti v Evropské unii. ČR s hodnotou 2,2 % a Polsko s 3,9 %.

Následně byla provedena analýza vývoje inflace v pozorovaných zemích. Inflace v prvních čtyřech letech u obou zemí klesala, v roce 2015 zaznamenalo ČR nejnižší hodnotu od roku 2003, a to 0,3 %. V Polsku byla o 1,1 p. b. nižší, -0,8 %, tudíž v Polsku došlo k deflaci. V

deflaci zůstalo Polsko i následující rok s hodnotou -0,2 %. Největší rozdíl hodnot byl zaznamenán v roce 2021, a to o 1,4 procentního bodu. Nejmenší naopak v roce 2014, rozdíl činil 0,3 %.

Poslední provedená analýza se týkala hrubého domácího produktu. Na začátku zkoumaného období byly obě země postiženy dozníváním globální hospodářské krize. Polsko na rozdíl od České republiky nespadlo do ekonomické recese, v roce 2012 zaznamenalo o 2,3 p. b. vyšší hodnotu HDP než ČR. V dalších letech došlo u obou zemí k oživení ekonomiky a k zvýšení tempa růstu HDP, v obou státech rostla domácí poptávka a spotřeba domácností. V roce 2017 byl zaznamenán nejmenší rozdíl v hodnotách, a to pouze 0,1 p. b., ČR s hodnotou 5,2 % a Polsko 5,1 %. Naopak největší rozdíl byl zjištěn v roce 2020, kdy měly obě hodnoty HDP záporné hodnoty a rozdíl činil 3,5 procentního bodu.

6 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

BLAŽEK, Jiří, 1996. *Základy ekonomie*. Vyd. 1. Brno: Doplněk. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-1443-1.

BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA, 2010. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-245-5.

BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA a Dana STARÁ, 2014. *Makroekonomie - teorie a praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-492-3.

HOLMAN, Robert, 2011. *Ekonomie*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

JÍROVÁ, Hana, 1999. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická, Národohospodářská fakulta. ISBN 80-7079-635-9.

JUREČKA, Václav, 2013. *Mikroekonomie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4385-1.

JUREČKA, Václav, 2017. *Makroekonomie*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada Publishing. Expert. ISBN 978-80-271-0251-8.

MACÁKOVÁ, Libuše, 2005. *Mikroekonomie: základní kurs*. 9. vydání. Slaný: Melandrium. ISBN 80-86175-41-3.

SIROVÁTKA, Tomáš a Petr MAREŠ, ed., 2003. *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-3048-8.

ŠMAJSOVÁ BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ, 2013. *Nezaměstnanost*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4282-3.

Elektronické zdroje:

Businessinfo.cz: Polsko [online]. 2022 [cit. 2023-03-02]. Dostupné z:

<https://www.businessinfo.cz/navody/polsko-souhrnna-teritorialni-informace/2/#2-ekonomika>

Businessinside.com.pl [online]. 2017 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z:

<https://businessinsider.com.pl/finanse/pkb-polski-w-2016-r/ztv8bkd>

Businessinside.com.pl [online]. 2019 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z:

<https://businessinsider.com.pl/finanse/makroekonomia/wzrost-pkb-polski-w-2018-r-dane-gus-komentarze-ekonomistow/l2q1sfk>

Ct24.ceskatelevize.cz: Česko zažívá nejhorší recesi v historii [online]. 2013 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1112232-cesko-zaziva-nejhors-recesi-v-historii>

Čnb.cz: Covid na českém trhu práce [online]. 2021 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Covid-na-ceskem-trhu-prace/

ČSÚ: Metodické poznámky - Výběrové šetření pracovních sil [online]. 2022 [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps

ČSÚ: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 1. čtvrtletí 2012 [online]. 2012 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-1-ctvrtleti-2012-twn34dpac9>

ČSÚ: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2012 [online]. 2013 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2012-vad2018w19>

ČSÚ: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2014 [online]. 2015 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2014-nfmqckomga>

ČSÚ: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2022 [online]. 2023 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2022>

ČSÚ: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 1. čtvrtletí 2013 [online]. 2012 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-1-ctvrtleti-2013-2k4tmev3hr>

ČSÚ: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2013 [online]. 2014 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2013-4uy1rvxx64>

ČSÚ: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2015 [online]. 2016 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2015>

ČSÚ: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 2. čtvrtletí 2016 [online]. 2016 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-2-ctvrtleti-2016>

ČSÚ: *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2016* [online]. 2017 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2016>

ČSÚ: *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2017* [online]. 2018 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2017>

ČSÚ: *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2018* [online]. 2019 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2018>

ČSÚ: *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 3. čtvrtletí 2019* [online]. 2019 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-3-ctvrtleti-2019>

ČSÚ: *Indexy spotřebitelských cen - inflace - leden 2012* [online]. 2012 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/indexy-spotrebitelskych-cen-inflace-leden-2012-lzn59qga9s>

ČSÚ: *Indexy spotřebitelských cen - inflace - prosinec 2013* [online]. 2014 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/indexy-spotrebitelskych-cen-inflace-prosinec-2013-ejc5h07xe0>

ČSÚ: *Indexy spotřebitelských cen - inflace - březen 2016* [online]. 2016 [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/indexy-spotrebitelskych-cen-inflace-brezen-2016>

ČSÚ: *Indexy spotřebitelských cen - inflace - prosinec 2016* [online]. 2017 [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/indexy-spotrebitelskych-cen-inflace-prosinec-2016>

ČSÚ: *Národní účty - 4. čtvrtletí 2012* [online]. 2013 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/narodni-ucty-4-ctvrtleti-2012-8hccjyjqan>

ČSÚ: *Čtvrtletní národní účty - 4. čtvrtletí 2013* [online]. 2014 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/ctvrtletni-narodni-ucty-4-ctvrtleti-2013-jzs9fy3fpv>

ČSÚ: *Čtvrtletní národní účty - 4. čtvrtletí 2014* [online]. 2015 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/ctvrtletni-narodni-ucty-4-ctvrtleti-2014-sfszid0ykn>

ČSÚ: *Tvorba a užití HDP - 4. čtvrtletí 2015* [online]. 2016 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/tvorba-a-uziti-hdp-4-ctvrtleti-2015>

ČSÚ: *Graf - Vývoj hrubého domácího produktu v ČR (ve stálých cenách)* [online]. 2022 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-hrubeho-domaciho-produktu-v-cr-ve-stalych-cenach>

ČSÚ: *Inflace - druhy, definice, tabulky* [online]. 2023 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace

ČSÚ: *Zaměstnanost, nezaměstnanost* [online]. 2023 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=426&katalog=30853&&pvo=ZAM01-B&&u=v413_VUZEMI_97_19&str=v467

Eurostat: *Real GDP growth rate - volume* [online]. 2023 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en>

Eurostat: *HICP - inflation rate* [online]. 2023 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00118/default/table?lang=en>

Eurostat: *Total unemployment rate* [online]. 2023 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00203/default/table?lang=en>

GUS: *Bezrobocie rejestrowane. I-IV kwartał 2012 r.* [online]. 2013 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: https://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PW_bezrobocie_rejestrowane_1-4kw_2012.zip

GUS: *Bezrobocie rejestrowane. I-IV kwartał 2013 r.* [online]. 2014 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobocie-rejestrowane-i-iv-kwartal-2013-r-,3,14.html>

GUS: *Bezrobocie rejestrowane. I-IV kwartał 2014 r.* [online]. 2015 [cit. 2023-03-04]. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobocie-rejestrowane-i-iv-kwartal-2014-r-,3,18.html>

GUS: *Bezrobocie rejestrowane. I-II kwartał 2015 r.* [online]. 2015 [cit. 2023-03-04]. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobocie-rejestrowane-i-ii-kwartal-2015-r-,3,20.html>

GUS: *Bezrobocie rejestrowane. I-IV kwartał 2016 r.* [online]. 2017 [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobocie-rejestrowane-i-iv-kwartal-2016-r-,3,26.html>

GUS: *Bezrobocie rejestrowane. I-IV kwartał 2017 r.* [online]. 2018 [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobocie-rejestrowane-i-iv-kwartal-2017-roku,3,31.html>

GUS: Bezrobocie rejestrowane. I-II kwartał 2018 roku [online]. 2018 [cit. 2023-03-05]. Dostępne z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobocie-rejestrowane-i-ii-kwartal-2018-roku,3,33.html>

GUS: Bezrobocie rejestrowane. I-IV kwartał 2019 roku [online]. 2020 [cit. 2023-03-06]. Dostępne z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobocie-rejestrowane-i-iv-kwartal-2019-roku,3,39.html>

GUS: Bezrobocie rejestrowane. I-III kwartał 2021 roku [online]. 2020 [cit. 2023-03-07]. Dostępne z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobocie-rejestrowane-i-iii-kwartal-2021-roku,3,46.html>

GUS: Ceny w gospodarce narodowej w 2013 r. [online]. 2014 [cit. 2023-03-07]. Dostępne z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/ceny-w-gospodarce-narodowej-w-2013-r-,3,11.html>

GUS: Ceny w gospodarce narodowej w 2014 r. [online]. 2015 [cit. 2023-03-07]. Dostępne z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/ceny-w-gospodarce-narodowej-w-2014-r-,3,12.html>

GUS: Ceny w gospodarce narodowej w 2015 roku [online]. 2016 [cit. 2023-03-07]. Dostępne z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/ceny-w-gospodarce-narodowej-w-2015-roku,3,13.html>

GUS: Ceny w gospodarce narodowej w 2016 roku [online]. 2017 [cit. 2023-03-07]. Dostępne z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/ceny-w-gospodarce-narodowej-w-2016-roku,3,14.html>

GUS: Ceny w gospodarce narodowej w latach 2013-2017 [online]. 2019 [cit. 2023-03-08]. Dostępne z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/ceny-w-gospodarce-narodowej-w-latach-2013-2017,3,15.html>

GUS: Ceny w gospodarce narodowej w latach 2014-2018 [online]. 2019 [cit. 2023-03-08]. Dostępne z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/ceny-w-gospodarce-narodowej-w-latach-2014-2018,3,16.html>

GUS: Ceny w gospodarce narodowej w 2019 r. [online]. 2021 [cit. 2023-03-08]. Dostępne z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/ceny-w-gospodarce-narodowej-w-2019-r-,3,17.html>

GUS: Ceny w gospodarce narodowej w 2020 r. [online]. 2021 [cit. 2023-03-09]. Dostępne z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/ceny/ceny-w-gospodarce-narodowej-w-2020-r-,3,18.html>

GUS: Wstępny szacunek produktu krajowego brutto w IV kwartale 2013 r. [online]. 2014 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/kwartalne-rachunki-narodowe/wstepny-szacunek-produktu-krajowego-brutto-w-iv-kwartale-2013-r-,3,45.html>

GUS: Wstępny szacunek produktu krajowego brutto w IV kwartale 2014 r. [online]. 2015 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/kwartalne-rachunki-narodowe/wstepny-szacunek-produktu-krajowego-brutto-w-iv-kwartale-2014-r-,3,50.html>

GUS: Wstępny szacunek produktu krajowego brutto w drugim kwartale 2020 r. [online]. 2020 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/kwartalne-rachunki-narodowe/wstepny-szacunek-produktu-krajowego-brutto-w-drugim-kwartale-2020-r-,3,72.html>

Gov.pl: O wsparciu dla przedsiębiorców w czasie pandemii i jego efektach w MRPiPS [online]. 2020 [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/rodzina/o-wsparciu-dla-przedsiębiorców-w-czasie-pandemii-i-jego-efektach-w-mrpiPS>

Hrad.cz: O České republice [online]. 2015 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/o-ceske-republice>

Informační centrum vlády: Visegrádská skupina 1991 - 2011 [online]. 2011 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://icv.vlada.cz/cz/tema/visegradska-skupina-1991---2011-81123/tmplid-560/>

Jobhub.cz: Zemědělství [online]. 2023 [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.jobhub.cz/informace-o-trhu-prace/segment/zemedelstvi>

Jobhub.cz: Průmysl [online]. 2023 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.jobhub.cz/informace-o-trhu-prace/segment/prumysl>

Jobhub.cz: Služby [online]. 2023 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.jobhub.cz/informace-o-trhu-prace/segment/sluzby>

KOLMAN, Petr, 2008. Správa na úseku zaměstnanosti. *Ministerstvo vnitra ČR*. [online]. [cit. 2023-01-18]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/sprava-na-useku-zamestnanosti.aspx>

Money.pl: Wstępny szacunek produktu krajowego brutto w drugim kwartale 2020 r. [online]. 2022 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.money.pl/gospodarka/pkb-w-polsce-2021-r-skorygowany-szacunek-gus-6819649251846976a.html>

Mpsv.cz: Základní informace o Visegrádské skupině [online]. 2020 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/zakladni-informace-o-visegradske-skupine>

Mpsv.cz: Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2014 [online]. 2015 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z:

<https://www.mpsv.cz/documents/20142/848077/anal2014.pdf/b065f784-ba34-a828-2671-800c1eb49dbe>

Mpsv.cz: Tisková zpráva [online]. 2021 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/documents/20142/2061970/07_05_2021_TZ_nezamestnanost_duben.pdf/

OECD: Employment rate [online]. 2023 [cit. 2023-01-14]. Dostupné z:

<https://data.oecd.org/emp/employment-rate.htm>

Statistikaamy.cz [online]. 2015 [cit. 2023-02-26]. Dostupné z:

<https://www.statistikaamy.cz/2015/02/22/vloni-byly-ceny-o-29-vyssi-nez-v-roce-2003/>